

Створила музей старовинних речей

Знай наших

Свобода

№51 (569), середа
17 грудня 2025 року

Слава Україні! Героям Слава!

плюс Тернопільщина

Незалежна громадсько-політична газета

8 сторінок

Газета Свобода
Найцікавіша і найдоступніша!
ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2026 РІК

Тижневик, передплатний індекс 40184

1 місяць	90.00 грн.	6 місяців	440.00 грн.
3 місяці	230.00 грн.	12 місяців	860.00 грн.

У ціні газети враховано вартість поштових послуг: приймання передплати та доставка видання до передплатників

Відомі лауреати Всеукраїнської премії Братів Лепких за 2025 рік

12 грудня у КУ ТОР "Музей національно-визвольної боротьби Тернопільщини" відбулося підсумкове засідання Громадської ради з присвоєння Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. Братів Богдана і Левка Лепких за 2025 рік.

Що зміниться для українців у 2026 році: тарифи, виплати й медичні обстеження

З нового року на українців очікує низка оновлень - від зростання соціальних стандартів до перегляду тарифів. Частина змін зачепить кожну сім'ю, інші ж будуть особливо відчутними для підприємців. Центр громадського моніторингу та контролю зібрав головні нововведення.

Економічні показники

Вже з 1 січня наступного року на майже 10% зросте прожитковий мінімум. Для працездатних осіб він становитиме 3328 гривень, а для непрацездатних - 2595 гривень. Відтак, зміниться і низка виплат, орієнтованих на цей показник. Зокрема, мінімальна пенсія в Україні зросте до 2564 гривень. А от мінімальна зарплата збільшиться з 8000 гривень до 8647 гривень. Через це зростуть, наприклад, виплати самотнім матерям і допомога на дітей під опікою та піклуванням, оскільки їхній розрахунок прив'язаний до прожиткового мінімуму.

Зростання прожиткового мінімуму та мінімальної зарплати вплине і на розмір податків, насамперед для фізичних осіб-підприємців. Зокрема, збільшаться розміри єдиного соціального внеску, єдиних податків для ФОПів 1 та 2 групи і військового збору.

Чи зростуть тарифи

У новому році передбачено збільшення тарифів на електроенергію. Щоправда, стосуватиметься воно не громадян, а бізнесу. Підняти ціни планують у два етапи: у січні та у квітні. Попри те, що напруження збільшення тарифів на електрику українських споживачів не стосуватиметься, воно все ж

може призвести до зростання цін на вітчизняні товари.

Зміниться і вартість розподілу газу - як для населення, так і для бізнесу. Слід нагадати, що мораторій на підвищення тарифів для українців на газ, тепло та гарячу воду продовжує діяти на період воєнного стану та півроку після його завершення.

Соціальні виплати

З 1 січня 2026 р. зросте допомога при народженні дітей. Разова виплата становитиме 50 000 гривень на кожну дитину. Якщо народжені двоє і більше дітей, допомога надаватиметься на кожну дитину окремо. Передбачив уряд також допомогу жінкам у зв'язку з вагітністю і пологами (у разі відсутності страхового стажу) - 7 000 гривень на місяць.

Розкрили в уряді і подробиці програми "ЄСла". Чинovníки зауважують, що виплати за нею отримуватимуть батьки дітей віком від 1 до 3 років, які виходять на роботу на повний день. Розмір виплати становитиме 8 тисяч гривень, а для

дітей з інвалідністю - 12 тисяч гривень. Рівень доходу батьків на можливість отримати підтримку не впливатиме. Витратити кошти можна буде на приватний дитячий садочок, послуги няні чи розвивальні гуртки. Обов'язковою умовою буде лише, щоб ці послуги відповідали встановленому Кабміном переліку. Наразі урядовці допрацьовують механізми подачі заяв на цей вид допомоги. Виплати припинять, якщо дитина досягне граничного віку для програми.

Турбота про здоров'я

Для українців, старших за 40 років, запроцє програма профілактичних медичних оглядів. Держава скеровуватиме 2 тисячі гривень на одну людину на рік. За ці кошти можна буде пройти обстеження в державних, комунальних і приватних установах, що відповідають вимогам МОЗ.

Програма передбачає обстеження на серцево-судинні захворювання, діабет і психічні розлади. За потреби, пацієнт отримає електрон-

ний рецепт на безкоштовні ліки, а також консультації лікарів, лабораторні та інструментальні дослідження. Урядовці сподіваються, що це допоможе виявляти в українців хвороби на ранній стадії.

Зарховувати допомогу планують на "Дія.Картку". За місяць після дня народження українцям надходять запрошення на обстеження. Той, хто не користується застосунком "Дія", зможе отримати кошти через банки та ЦНАПи.

Перелік закладів, де можна пройти обстеження, Міністерство охорони здоров'я оприлюднить незабаром.

Зміни для бізнесу

Деякі зміни з 1 січня стосуватимуться бізнесу. Так, підприємцям, які належать до ФОПів 1-ї групи, а також торговцям, які займаються виїзною торгівлею або реалізують власноруч вирощену продукцію, доведеться забезпечити можливість безготівкової оплати для своїх клієнтів. Йдеться про застосування терміналів для банківських карток, платіжних застосунків або інших електронних інструментів. У разі порушень, державою передбачено штрафи.

У новому році почнуть діяти і змінені правила працевлаштування людей з інвалідністю. Так, роботодавці мають уникати дискримінації українців за цією ознакою. Зокрема, облаштувати робочі місця, враховуючи "розумне пристосування" для людей з інвалідністю, сприяти з гнучким графіком, зміною тривалості робочого дня чи додатковими перервами, наданням асистента. Оплачувати такі витрати можуть державні установи, що реалізують заходи соціального захисту, за зверненням роботодавця.

Офіційний календар вихідних днів на новорічно-різдвяні свята

Багато хто цікавиться, чи будемо відпочивати на Різдво та Новий рік?

Ситуація не така оптимістична, як була у довоєнний час.

У грудні 2025 року в Україні буде 23 робочі дні та 8 вихідних - лише суботи й неділі. Додатковий відпочинок на свята скасовано на період воєнного стану, тож Різдво 25 грудня (четвер) і Новий рік 1 січня (четвер) - робочі дні. 31 грудня (середа) також робочий день - передноворічний вихідні не передбачені.

Роботодавці можуть надати відгули, відпустку за власний рахунок або скоротити графік, але це індивідуально. Про це йдеться у Законі України "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану".

У січні 2026 року - 22 робочі дні та 9 вихідних (суботи й неділі). Державні свята та скорочені дні також відсутні через дію воєнного стану.

Комуналка - лідер витрат:

як українці використовують «зимову тисячу»

До 24 грудня українці ще можуть подати заявку на отримання тисячі гривень "Зимової підтримки". Програмою вже скористалися мільйони людей, а чимало й встигли витратити нараховані кошти. Як працює "Зимова підтримка" та куди наші співвітчизники спрямовують гроші, розповідає Центр громадського моніторингу та контролю.

Кошти на продукти

З 11 грудня за тисячу гривень "Зимової підтримки" можна купувати продукти харчування. Щоправда, зробити це вдасться не у кожному закладі. Оплата відбувається через спеціальні МСС-коди, які визначають тип торговельної точки. Система пропускає лише ті операції, що відповідають переліку певних МСС-кодів.

Оплата відбувається у закладах із такими кодами: 5411 - супермаркет та бакалійні магазини, 5499 - ринки, магазини зі спецасортиментом.

Першими скористалися коштами зможуть клієнти Fozzy Group (Сільпо, Фора, THRASHITPAШ!, Fozzy) та "Близенько". Це понад тисяча магазинів по всій Україні, з часом цей перелік об'єктів розширюватиметься. Важливий нюанс - продукти мають бути українського виробництва. Крім того, "Зимова підтрим-

ка" не поширюється на алкоголь чи тютюнові вироби.

Окрім продуктів, 1000 грн допомоги можна використовувати на оплату комунальних та поштових послуг, благодійність, медпрепарати та книги.

Комунальні платежі, ліки та донати

У профільному міністерстві вже навіть підбили перші підсумки, куди українці спрямували кошти "Зимової підтримки". "Лідером оплати залишаються житлово-комунальні послуги. Вже близько 4,5 мільйонів людей оплатили комунальні послуги. На другому місці - аптеки та донати", - розповіла заступниця міністра соціальної політики, сім'ї та єдності Тетяна Кірієнко під час брифінгу в Медіацентрі України.

Майже

16 мільйонів заявок

За словами заступниці міністра, українці подали понад 15,8 млн заявок на отримання "зимової тисячі". Це на 1,8 мільйона більше очічних, ніж минулого року. І вже 15,5 мільйонів громадян отримали кошти. Крім того тривають і виплати 6500 гривень для вразливих категорій громадян. "Станом на 9 грудня понад 340 тисяч людей вже подали заявки на одноразову виплату - 6 500 грн. Держава вже

профінансувала допомогу для 117 199 людей. Ці кошти мають цільове призначення - на них можна купити теплий одяг та взуття, ліки та вітаміни. Зробити це можна протягом 180 днів", - зазначила Тетяна Кірієнко.

Доки можна витратити кошти

Прийом заявок на отримання 1000 грн "Зимової підтримки" триває до 24 грудня 2025 року. Оформити виплату можна двома способами: онлайн через застосунок "Дія" або у відділенні Укрпошти. Кошти не надають тим, хто перебуває за межами України або на тимчасово окупованій території.

"Ми готуємося, щоб всі заявки були задоволені, хоча очікуємо, що цьогоріч кількість заявок (на отримання тисячі - ред.) буде більша, ніж минулого року. Але хоча запевняти, що всі заявки будуть виконані і всі отримають свою зимову підтримку", - сказала Тетяна Кірієнко.

Отримувачі пенсій і соціальних виплат через Укрпошту, для яких виплату було сформовано автоматично, та ті, хто самостійно оформлював заявку у відділеннях, зможуть витратити тисячу до кінця лютого 2026 року. Використати кошти, які надійшли на картку "Національний кешбек" за заявою через "Дію", потрібно до 30 червня 2026 року. Залишки невикористаних коштів повернуться до бюджету.

Вийшла нічкою і стОю.
Заглядаю в небеса.
Ллється дощ, немов рікою.
І бжить, бжить вода...
То не дощ тече рікою.
Плачує гірко небеса.
Умиваються сльозою.
Плаче рідна земля.
Стогін сильний виринає.
І палає все в вогні.
Скрізь могили виростають.
І нема кінця війні.
Почорніла земля рідна.
Вкрила смутком пелена.
Зажирилась мати бідна.
Сина любого нема.
Сіла тихо край віконця.
Заглядає в далечинь.
Та не видно там синовка.
Промайнула тільки тинь.
Пригадала в серці з болем.
Як маленьким він зростає.
Заболіло, закололо.
Душу смутком розривав.
Так сиділа, виглядала.
І молилася щодня.
Щиро Господа благала.

Щоб зберіг її дитя.
І минали дні за днями.
Тихо падали дощі.
Потемніли очі в мами.
Нема вісточки з війни.
Вийшла мама на дорогу.
Ворон кряче іздала.
Підкосились в мами ноги.
Розривається душа...
Повернувся син навіки.
До матусі у село.
Залились сльозами ріки.
Небо плакало й пливло.
Наволішки мама впала...
І припала до землі.
Тяжко плакала, ридала.
Встань, синовку, сину мій!
Син тихесенько лежав.
Мама ніжно цілувала...
Він лежав, неначе спав.
Серце мамине кричало!
Дощ тихенько накрапає.
Плачуть гірко небеса.
Сльози сина накривають.
Розривається душа...

М. Вітеню

Біль материнських душ...

вищої освіти, висловлюємо щирі та глибокі співчуття Андрію Штокалу (група СП-42) з приводу страшної та непоправної втрати - загибелі на фронті його батька... Твій батько виховав гідного сина, справжнього українця, і завжди буде поруч, підтримувати тебе з Небес..." - написали на сторінці кафедри програмної інженерії ТНТУ ім. Івана Пулюя у соцмережі.
Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

Тараса Івановича ОРІНИКА (10. 04. 1982 р.н.), серце якого перестало битися 2 грудня після важкого поранення, яке він отримав 12 листопада в Оріхові Пологіського району Запорізької області.
Світлої пам'яті Тарас у 2000 р. був призваний на строкову службу, після її проходження працював за кордоном, допомагав батькам. Після початку повномасштабного вторгнення добровольцем пішов захищати Батьківщину. Мав бойові нагороди, був сміливим і відповідальним воїном, а у довоєнному житті - щирим і добродушним чоловіком.
"В смутку та горі залишилися батько, сестра та брат. Є біль, який не виплакати... Є сльози, які не видно, але вони переповнюють душу... Є слова, які ніколи не будуть вимовлені... І люди, яких ми ніколи не обіймемо... Але вони назавжди залишаться у наших серцях... Щирі співчуття родині та близьким..." - написали у соцмережі на сторінці "Хроніка села Вербова".
Сотні людей висловлюють співчуття з приводу смерті Героя, його згадують як щирого, життєрадісного чоловіка й водночас мужнього воїна.
"М'яких маринок... Ніколи не забуду твого "заразного" сміху, який змушував кожного посміхнутися..." - написала у соцмережі Оксана Турчин.
"Останні слова, мовлені до мене: "Ми з Туюкою стоїмо до останнього..." Запам'яталося... Вічна пам'ять Герою!..." - написав у Фейсбуці Володимир Свиричук.
Поховали захисника у рідному селі. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Обірвалося життя учасника бойових дій

9 грудня жителі Озерянської громади провели до місця вічного спочинку учасника бойових дій, мешканця села Осташівці, що на Зборівщині, сержанта **Ігоря Ярославича ЛУЧИШИНА** ("Банкір"; 29. 10. 1974 р.н.), серце якого перестало битися 5 грудня.
Світлої пам'яті Ігор "пішов на фронт добровольцем із перших днів повномасштабного вторгнення 2022 року. Свій бойовий шлях проходив у складі 35-го окремого стрілецького батальйону. Разом із підрозділом він воював на Сумщині, а згодом - на одному з найгарячіших напрямків, під Бахмутом. Там він мужньо відстоював позиції поблизу Іванівського та Кліщіївки. Під час боїв Ігор отримав контузію та поранення голови. Його військовий шлях, сповнений бойовими діями, тривав із 2022 до 28 серпня 2024 року, після чого був демобілізований. За час служби він набув статусу учасника бойових дій... Згорьована дружина залишилася без коханого чоловіка, а діти - без батьківської підтримки та міцного плеча... Невимовний смуток огортає матір, чие серце розбите втратою сина, та сестру, яка завжди пам'ятатиме його як надійну опору і вірного друга. Ігор Лучишин назавжди залишиться в пам'яті як справжній патріот і відважний воїн, а також як люблячий сім'янин, хороший сусід та надійний побратим..." - повідомили в Озерянській сільській раді.
Поховали захисника у рідному селі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

мирному житті доброзичливим чоловіком.
Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

Загинув на Донеччині

8 грудня жителі Васильківської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, стрільця-санітара, мешканця села Нижбірок **Романа Романовича МИКУЛЬСЬКОГО** (28. 03. 1989 р.н.), який загинув 6 серпня 2024 р. під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Торечня Бахмутського району Донецької області.
Світлої пам'яті Роман вважався зниклим безвісти, рідні сподівалися, що живий, але дива не сталося.
Поховали захисника у рідному селі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Поховали захисника на Пантеоні Героїв

9 грудня жителі Тернопільської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця 35-ї бригади морської піхоти, уродженця м. Нікополь Дніпропетровської області, мешканця м. Тернопіль **Романа Богдановича ШТОКАЛА** (22. 04. 1979 р.н.), який загинув 4 вересня 2024 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Казачі Лагері Херсонської області.
Світлої пам'яті Роман вважався безвісти зниклим, мати Марія та рідні розшукували, сподівалися, що живий, але...
"Ми, колеги кафедри програмної інженерії та здобувачі першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (PhD) рівнів

Загинув на Курщині

10 грудня жителі Козлівської громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця селища Козлів, що на Козівщині, **Степана Мироновича ПАЛУКА** (4. 01. 1989 р.н.), який загинув 25 вересня 2024 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Веселе Курської області.
Світлої пам'яті Степан був справжнім патріотом, сміливим, відповідальним і відважним воїном.
Поховали захисника у рідному селищі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

Серце зупинилося після важкого поранення

10 грудня жителі Нараївської громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, навідника 3-го взводу першої танкової роти, уродженця села Вербів, що на Березанщині, молодшого сержанта

10 грудня жителі Скалатської громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця села Поплави **Назарія Сергійовича ХРУЩА** (14. 05. 1998 р.н.), який загинув під час виконання бойового завдання.
Світлої пам'яті "Назарій - мужній захисник, відданий військовій присязі на вірність українському народові, який до останнього подиху виконував свій обов'язок перед народом у Батьківщині..." - повідомили у Скалатській міській раді.
Матері Назарія сотні людей висловлюють щирі співчуття.
"Марійко, хай Бог допоможе пережити ці скорботні дні, бути сильною, як ніколи. Обіймаю тебе, наша дороженька... Світла пам'ять Назарюкові, який так багато пережив всього... Плаче татковий синовочок... Плаче Україна..." - написала у соцмережі Надія Кіт Павлюк.
"Марусю, щиро співчуваю. Я знаю, який це невимовний біль, коли втрачаєш рідну людину, а якщо це твоя дитина, то цей біль передає неможливо..." - написала у Фейсбуці Зоряна Делитканіч.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

лища Козова **Володимир Миколайовичу БРИЦЬКОМУ** (20. 10. 1986 р.н.), який загинув 3 листопада 2024 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Победа Покровського району Донецької області.
Світлої пам'яті Володимир "закінчив місцеву школу, згодом продовжив здобувати освіту в Тернополі. Багато хто знав його як чуйну, добру, привітну й турботливу людину. Володимир став на захист України у березні 2024 року. Ніс службу у 33-й окремій механізованій бригаді, був командиром бойової машини... Понад рік часу його вважали зниклим безвісти. Увесь цей час рідні не переставали вірити у те, що Володимир живий й чекали на його повернення додому. Вчора воїн таки повернувся, але, на жаль, на щиті... У глибокій скорботі залишилися батьки, дружина Наталя, донька Марта та син Матвій" - повідомили у Козівській селищній раді.
Поховали захисника у рідному селищі. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

"Його любили й цінували"

11 грудня жителі Великобурківської громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, командира 2-го стрілецького відділення 2-го стрілецького взводу 6-ї стрілецької роти 2-го батальйону ТрО, уродженця села Ангелівка, мешканця селища Великі Бірки, сержанта **Володимира Івановича САПЛИВОГО** (5. 03. 1980 р.н.), серце якого перестало битися 7 грудня під час бойового чергування поблизу населеного пункту Тимофіївка Харківської області.
Світлої пам'яті Володимир "був надійним побратимом, завжди готовим підставити своє плече. За це його любили й цінували. Щирий, працьовитий, безвідмовний - так про нього відгукуються односельчани та побратими. У Володимира залишилося двоє дітей - син Віталій та донька Надія; мама - Галина Володимирівна, дружина - Галина" - повідомили у Великобурківській селищній раді.
Поховали захисника на Алеї Слави у рідному селищі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Серце перестало битися у лікарні

11 грудня жителі Почаївської громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, сержанта, мешканця села Будки, що на Кременеччині, **Віталія Віталійовича КОВАЛОВА** (5. 03. 1971 р.н.), серце якого перестало битися 8 грудня під час лікування в Кременецькій опорній лікарні.
Світлої пам'яті Віталій "став на захист рідної землі, але, на жаль, війна забирає найкращих навіть у лікарняних палатах, залишаючи по собі невимовний сум..." - повідомили у Почаївській міській раді.
Поховали захисника у рідному селі. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Понад рік вважався безвісти зниклим

11 грудня жителі Козівської та Купчинської громад віддали останню шану військовослужбовцю, сержанту, уродженцю с. Денісів Купчинської громади, мешканцю се-

Був кадровим офіцером

12 грудня жителі Чортківської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, командира інженерно-саперного взводу, мешканця Чорткова, капітана **Леоніда Івановича БРИКА** (25. 04. 1972 р.н.), серце якого перестало битися 5 грудня поблизу населеного пункту Васильківка Синельниківського району Дніпропетровської області.
Світлої пам'яті Леонід був кадровим офіцером, тож захищати Україну для нього було справжнім покликанням. На фронті Герой виконував завдання із січня 2023 року, хоча мав проблеми зі здоров'ям... У Героя вдома залишилась мама і сестра..." - повідомили у Чортківській міській раді.
"З 16 січня 2023 р. - на фронті, хоча здоров'я захисника не було міцним... З 1979-го по 1989-й роки Леонід навчався в Чортківській ЗОШ №7, - пригадують його однокласники. - Після закінчення школи вступив до військового училища. За характером Леонід був спокійним і врівноваженим, товаришким, мав витончене почуття гумору, любив жартувати. Десь місяць тому був у Чорткові у відпустці. Й ось тепер - не витримало серце воїна того фронтного жахиття. Інфаркт і... навіки спинився життєвий ритм військовика-офіцера, сина, брата, батька, друга... В Леоніда залишилася старенька мати: сидючи на колісному візку, прихилила сива горлиця голівоньку до труни з тілом рідної кровиночки. Жодними словами розради не втмувати болю втрати, не висухити сліз гіркоти ні сестрі, ні йому синові воїна. Сльози матері - це сльози землі, яка втратила найдорожче. Очі сина - це очі майбутнього, яке тепер назавжди пам'ятатиме батька-Героя. Відтак траурний кортеж пішою ходою рушив центральною вулицею Чорткова до церкви Святої Покрови. Це була хода мовчазної журби, де кожен крок лунав як символ пам'яті й вдячності. Місто ніби завмерло, відчуваючи, що йде поруч із Героєм, який захищав Україну..." - написала журналістка чортківської районної газети "Голос народу" Тетяна Лякуша.
Поховали захисника у рідному місті. Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять, честь і слава Герою!

Закінчення на 4 стор.

Свобода
Головний редактор Галина ВАНДЗЕЛЯК

Відповідальний секретар Віктор Уніят
Літературний редактор Наталя Гавришко
Бухгалтерія Галина П'яківська
Рекламний відділ Оксана Волошина

Індекс видання: 40184.

E-mail редакції: reklama-svoboda@ukr.net, svoboda-te@ukr.net. Сайт: svoboda.te.ua

Віддруковано: ТОВ «Поділля-Тер», м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37, (067) 352-18-51, сайт www.a-print.com.ua. Замовлення № 1823. Тижневий тираж 9202

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти. Оригінали не рецензуються і не повертаються. Лістування з читачами - лише на сторінках газети. Матеріали під рубрикою «Літнина трибуна» надруковані на правах реклами. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодатець.

Газета виходить з жовтня 1990 року

Ідентифікатор в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа: R30-02865
Рішення Нацради України з питань телебачення і радіомовлення №571 від 29.02.2024 р.

46008, м. Тернопіль, вул. Торговиця, 11,
ТОВ «Редакція газети «Свобода»
р/р UA86300335000000026000624332
в АТ «Райффайзен Банк» м.Київ,
ФО 300335, код 21157527

Журналісти: тел. 0 (352) 23-55-02
Реклама: тел. 0 (68) 932-29-05

Краєзнавчий експурс зібрав творчих особистостей

У грудні творча спільнота відзначає Всесвітній день хорového співу. А саме це - один із найстаріших і найпоширеніших видів мистецтва, здатний об'єднувати людей різних національностей, культур і віку. Тож недарма 7 грудня 2025 р. в гостинній залі ЗОШ І-ІІІ ступ. селища Товсте зацікавлену й поважну аудиторію збирав культурно-краєзнавча імпреза, яку підготувала і провела заслужена працівниця культури України Ольга Тракало, яка майже три десятиліття очолювала Заліщицьку бібліотечну систему.

Під час краєзнавчого експурсу "На сторінку історичного літопису Товстого" Ольга Йосипівна запропонувала докладно ознайомитися зі змістом підготовленого нею краєзнавчого інформаційно-фотоальбомного видання "Хоровий спів у Товстому". Розповідь супроводжувалася слайдами, відеозаписами хорového виконання пісень. Зокрема, розпочалася подія з відео "Пісні про Товсте" у виконанні народного аматорського ансамблю "Візерунок" на музику і під керівництвом колективом Ореста Слободяна, на слова педагога, краєзнавця-дослідника світлої пам'яті Данила Онищука.

Книжка "Хоровий спів у Товстому" побачила світ 2025 р. у видавництві "Терно-Граф". Передмовою до неї написав заслужений журналіст України, голова Тернопільської об'єднаної НСЖУ, письменник, уродженець Товстого Василь Тракало. Він зробив цілу низку важливих кроків, щоб книга вийшла.

У виданні також опубліковані статті заслуженої журналістки України Ольги Личук (Мельник) і заслуженого працівника культури України, композитора й організатора хорів на Харківщині, уродженця села Виноградне Василя Салевича. Книжка зацікавить галерею фотографій товстенських хорів різних років із коментарями О. Тракало і детальним переліком художніх керівників, диригентів, учасників співочих колективів різних років. А в Товстому було 1065 співаків в різних хорах!

Спонсори видання: Михайло Лазар, Оксана Івасів-Анісімова, Іван Петлюваний. Товстенська селищна рада (голова - Іван Проданик) придбала книги для бібліотек, закладів культури і освіти громади.

Під час обговорення книги й аналізу розвитку хорového руху учасники презентації ділилися спогадами, звучали українські пісні. На початку прозвучала молитва "Отче наш", яку натхненно заспівали учасники хору церкви Архістратига Михаїла УГКЦ селища Товсте (регентка - Ірина Карп'юк-Гевко). Того грудневого дня Ольга Тракало запросила до слова гостей із Заліщицької: поета, редактора, журналіста П. Мельника і заслуженого журналіста України О. Личук (Мельник). Виступив і заслужений працівник культури України В. Салевич.

Учасник хорів, керівник гуртків Товстенського будинку дитячої та юнацької творчості Леонід Гевко поділився спогадами про хорову діяльність із хористами різного віку і років. Дочка багаторічного керівника хорів у Товстому Олексія Івасів, хористка Оксана Івасів-Анісімова з трепетом і сльозами на очах розповідала про свого батька і дякувала авторці книги за збережену пам'ять. Солістка, учасниця хорів, мати загиблого воїна-Героя Олек-

сія Гарбуза вплела свої теплі спогади і слова вдячності Ользі Тракало у вінок виступів.

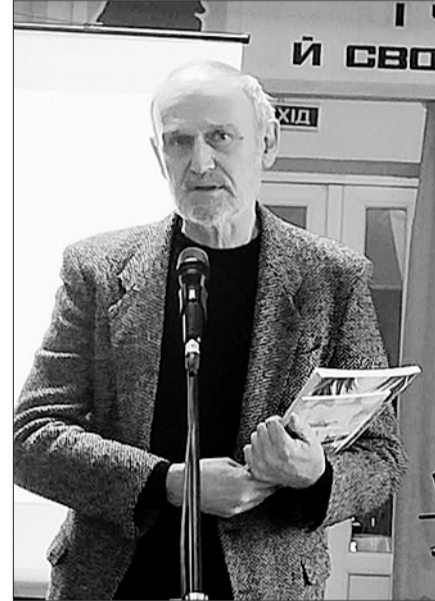
Учасники події шанували пам'ять полеглих Героїв, випускників місцевої школи і жителів Товстого: Олега Русиняка, Василя Бабінця, Ігоря Данилюка, Романа Данилюка, Федора Котузяка, Олексія Гарбуза, Андрія Грушака, Юрія Перуняка, Ігоря Ободяка, а також всіх наших захисників, які віддали життя під час новітньої російсько-української війни.

Акордом живої пам'яті стала пісня "Героям України!" у виконанні соліста Володимира Червінського на слова і музику його сина Павла.

Ведуча імпрези перегорнула сторінки літопису відомих ювілярів 2025 р. із Товстого. Так, цього року вшануємо 140 років від дня народження професора фізики, автора понад 40 наукових праць, одного з організаторів Українського таємного університету (1922-1925 рр.) у Львові Володимира Кучера; з династії вчених - його син Роман Кучер, академік, вчений-хімік, а внук Аскольд Кучер - лікар, кандидат медичних наук. Правнук Роман-Даниїл Кучер - кандидат економічних наук. У 2021 р. вийшла книга письменника і дослідника Романа Горака "Академік Роман Кучер" зі статтею про історію Товстого і династію Кучерів.

Про сотника УГА, священника Антіна Навольського, який був організатором духовного і громадського життя в Товстому, розповів голова правозахисної організації "Гельсінська ініціатива - XXI", громадської організації "Зелений світ", гість із Чорткова Олександр Степаненко. Він наголосив, що священника було визнано праведником народів світу, а також зупинився на віхах біографії священника-місіонера, праведника України Омеляна Ковча. Про нього опублікована стаття О.Степаненка в журналі "Золота лектораль" (головний редактор видання - В. Погорецький). Пан Олександр подарував цей журнал Товстенській школі.

З вітальним словом до авторки видання "Хоровий спів у Товстому" виступила директорка школи Марія Окопняк. Одинадцятикласниця Аліна Семезер подякувала Ользі Йосипівні за цю книжку, яку вона подарувала учням випускного класу.

Ольга Тракало, очолюючи Заліщицьку бібліотечну систему, зробила вагомий вклад у краєзнавчу скарбницю рідного краю. За її редакторської, упорядничкої та дослідницької діяльності підготовлені й надруковані видання, які є у вільному доступі для читачів у Заліщицькій міській центральній публічній бібліотеці: "З любов'ю до краю" - бібліографічний посібник" (О. Тракало і В. Олійник, 1998 р.); "Ми працюємо так: з досвіду проведення занять у творчих лабораторіях" (про бібліотеки-філії - музеї і центри народознавства; 2008 р.); краєзнавча розвідка "Шляхами забутої долі: Кліментина Попович-Боярська - 145 років від дня народження письменниці" (2008 р.); "Маестро Наддніпрянського краю: 100-річчя від дня народження композитора Я.В.Смеречанського присвячується" (2009 р.); бібліографічний нарис до 85-річчя від дня народження письменника, Генерального секретаря Світового конгресу вільних українців Василя Вериги "З Україною в серці" (2010 р.); "Історія міста Заліщицького району" (2010 р.); "Благословенна талантами Заліщицька земля" (2010 р.); "Наші країни - творці державності України" (продовження, 2011 р.); "Душа його - неначе соняк: письменник Євген Безкоровайний" - бібліографічний покажчик (2017 р.); "Афганістан - наш бірль, наша пам'ять" (2019 р.); "Невичерпні джерела краю" - про досвід краєзнавчої роботи у бібліотеках-філіях (2020 р.).

Тут названо 11 підготовлених у співпраці з працівниками бібліотек ґрунтовних видань. А книжка "Хоровий спів у Товстому" Ольги Тракало є 12-м таким краєзнавчим дослідженням. Про вклад у краєзнавчі дослідження Ольги Йосипівни вела мову під час свого виступу бібліограф Заліщицької міської бібліотеки, заслужена журналістка України, редакторка, письменниця, членкиня НСЖУ, НТШ, ССПУ Оксана Дяків, яка зачитала свій вірш "Українська пісня" і подарувала школі власну збірку поезій "Покоління".

Вчитель Заліщицької державної гімназії, заслужений вчитель України Василь Дяків запропонував організувати запис відеосвідчень колишніх і нинішніх учасників хорів, щоб зберегти літопис розвитку хорových колективів і їхнього доробку в Товстому.

Щиро привітали Ольгу Тракало директорка Заліщицької міської центральної публічної бібліотеки Марія Рудик і директор КП "Заліщицьки туристичні" Володимир Кулачковський.

Від друзів-літераторів Світлани Леськів, Ольги Кухти і Володимира Забарилу звучали вірші. Зачарувала присутніх пісня "Про Товсте" на слова Світлани Леськів, заступника директора з виховної роботи і психолога школи селища Товсте, яка очолює Товстенське відділення Спілки слов'янських письменників України.

Сердечно привітала Ольгу Йосипівну пісню "Тримаймося!" директорка Будинку культури с. Солоне Іванна Хандій.

Такі краєзнавчі події наснажують, здружують, сприяють культурному розвитку рідного краю.

Оксана ДЯКІВ,
бібліограф Заліщицької МЦПБ,
заслужена журналістка України

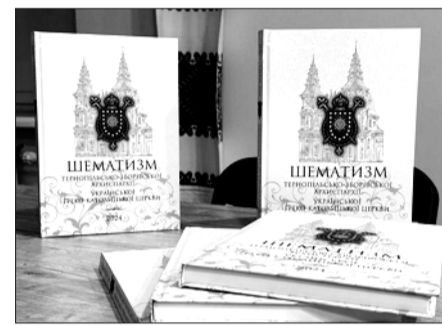
«Живий довідник церкви»

Нещодавно у приміщенні Тернопільського обласного краєзнавчого музею відбулася презентація шематизму Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ станом на 31 грудня 2024 року. Видання представив архієпископ і митрополит Тернопільсько-Зборівський Теодор Мартинюк, який став ініціатором оновленої статистично-довідкової праці про парафії, душпастирів та структури архієпархії.

У вступному слові митрополит Теодор наголосив на масштабності та спільному характері роботи: "Ми хочемо заповнювати плід праці всіх наших священників. Кожен подав дані про свою парафію - це 320 осіб, які долучилися до створення цієї книги. Окрема колегія працювала над узгодженням матеріалів: отець Михайло Забанджало, отець Віталій Козак, отець Володимир Барна, літературний редактор пані Надія Шподарунок та художній оформлювач пані Наталія Кіналь. Ми щиро вдячні кожному за їхню працю".

Владак звернув увагу на те, що слово "шематизм" для сучасного читача може звучати незвично, однак у минулому воно було важливою частиною церковного життя: "До Другої світової війни кожна єпархія щороку видавала шематизм - звід інформації про духовенство,

парафії, структури єпархії, семінарії, комісії. Для істориків такі видання є неоціненним джерелом. Сучасні носії інформації не замінили потреби в паперовому шематизмі, який залишається документом для історії", - наголосив архієрей.

Архієпархія планує передати видання в бібліотеки, обласний державний архів та інші установи, які працюють із церковною документацією.

Різдвяні віночки на щастя й для миру

На парафії церкви Різдва Пресвятої Богородиці у селі Чернихів та Святого Миколая села Глядки, що на Зборівщині, відбувся чудовий майстер-клас для дітей, щоб зберегти літопис розвитку хорových колективів і їхнього доробку в Товстому.

Щиро привітали Ольгу Тракало директорка Заліщицької міської центральної публічної бібліотеки Марія Рудик і директор КП "Заліщицьки туристичні" Володимир Кулачковський.

Від друзів-літераторів Світлани Леськів, Ольги Кухти і Володимира Забарилу звучали вірші. Зачарувала присутніх пісня "Про Товсте" на слова Світлани Леськів, заступника директора з виховної роботи і психолога школи селища Товсте, яка очолює Товстенське відділення Спілки слов'янських письменників України.

Сердечно привітала Ольгу Йосипівну пісню "Тримаймося!" директорка Будинку культури с. Солоне Іванна Хандій.

Такі краєзнавчі події наснажують, здружують, сприяють культурному розвитку рідного краю.

Оксана ДЯКІВ,
бібліограф Заліщицької МЦПБ,
заслужена журналістка України

Остап ЛЮБІНЕЦЬКИЙ

Науково-технічні здобутки молоді

На початку грудня Національний центр "Мала академія наук України" провів фінал всеукраїнського конкурсу молодіжних науково-технічних проєктів InventorUA. Захід став важливою платформою для розвитку інженерного мислення, винахідницької активності та навичок проєктної діяльності серед учнівської молоді. Конкурс складався з двох етапів - обласного та всеукраїнського, які передбачали онлайн-презентації та захист проєктів.

У II етапі конкурсу взяли участь слухачі Бережанської (3 учні), Гусятинської (4 учні) та Заліщицької (5 учнів) філій обласного відділення МАН. Вони представили свої напрацювання у номінаціях "Цифрові технології", "Прикладні інженерні технології" та "Стийкий життєвий простір".

У номінації "Прикладні інженерні технології" (старша вікова категорія) призове місце отримав слухач Заліщицької філії Ілля Шпортак (науковий керівник: учителька математики та інформатики Заліщицької державної гімназії, викладачка Терноп-

ільського обласного комунального відділення МАН Наталія Грушко).

П'ятьом слухачам надали унікальну можливість розвинути власні проєкти в бізнес-інкубаторі "Ukrainian Future", їх відзначено сертифікатами, зокрема: слухач Заліщицької філії, студент II курсу ВСП "Заліщицької фаховий коледж ім. Є. Храпливого" НУБІП України Нікіті Коханському (науковий керівник: викладач ВСП "Заліщицької фаховий коледж ім. Є. Храпливого" НУБІП України, викладач Тернопільського обласного комунального відділення МАН Михайло Пронь); слухачу Бережанської філії, студенту I курсу ВСП "Бережанський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України" Максиму Несторовичу (науковий керівник: викладач-методист ВСП "Бережанський фаховий коледж НУБІП України", викладач Тернопільського обласного комунального відділення МАН Сергій Штогрин); слухачу Заліщицької філії, учневі 10 класу Заліщицької державної гімназії Іллі Шпортaku (науковий керівник: учителька математики та інформатики Заліщицької державної гімназії, викладачка Тернопільського обласного комунального

відділення МАН Наталія Грушко); слухачам Гусятинської філії, студентам II курсу ВСП "Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя" Віталію Слівінському та Святославу Вітко (науковий керівник: викладач ВСП "Гусятинський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя", викладач Тернопільського обласного комунального відділення МАН Андрій Біленький). Вони зможуть навчатися за програмами міжнародного молодіжного підприємництва.

Ольга АНДРУСИШИН,
методист обласного відділення МАН

Де придбати ялинку?

На початку грудня в Україні стартував продаж ялинок. У державному підприємстві "Ліси України" вже встигли продати понад 15 000 дерев.

Ціни на хвойні, порівняно з минулим роком, майже не змінилися, наголосують продавці. Початкова вартість, залежно від типу дерева, становить 200-250 гривень. Ялина/ялиця - від 240-280 грн. "Трохи вищі ціни у малоресурсних регіонах Сходу та Півдня, поблизу великих міст (Дніпро, Одеса, Миколаїв). Найдешевші ялинки у лісистій місцевості Півночі та Полісся (Волинь, Рівне, Житомир, Чернігів)", - кажуть у "Лісах України".

Продавці нагадують про важливість купівлі "легальних" дерев, за які покупця не оштрафують. Так, ялинки від "Лісів України" містять бірки або стікери зі штрих-кодом. У Тернополі, відповідно до рішення виконавчого комітету міської ради, торгівля ялинками відбуватиметься за адресами: вул. 15 квітня (біля буд. №23); вул. Київська (біля будинку побуту "Сонячний"); вул. Івана Мазепи (майданчик біля буд. №2); майданчик біля бару "Три богатирі" за адресою вул. Сергія Короля, 12А; вул. Миколи Кар-

пенка (біля магазину "АТБ-маркет"); вул. Степана Будного (біля магазину "АТБ-маркет"); проспект Степана Бандери (біля магазину "Орбіта"); перехрестя вулиць Лесі Українки - Кліма Савури; вул. Слівенська (біля магазину "Смаколик"); вул. Бродівська (майданчик біля верхнього тунелю); вул. Андрея Шептицького (біля АЗС "БРСМ"); проспект Степана Бандери, 15 (майданчик біля міського стадіону ім. Романа Шухевича).

Продаж новорічних ялинок триватиме до 31 грудня 2025 року. Підприємці зможуть продавати їх лише за наявності документа про походження продукції та угоди з ЖЕКом або ОСББ на прибирання та санітарне утримання території.

Герої не вмирають

Біль материнських душ...

Закінчення. Початок на 2 стор.

Довга дорога додому десантника з Лосяча

що пішов боронити рідну землю від ворога...» - написали журналісти "Чортків.City" ("Голос народу").

Поховали захисника у родинному селі.

Широ співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

Загинув на Сумщині

12 грудня жителі Скала-Подільської громади віддали останню шану військовослужбовцю, десантнику 82-ї окремої десантно-штурмової бригади, мешканцю села Лосяч, що на Борщівщині, солдату **Олегу Івановичу БОЖКУ** (19. 08. 1981 р.н.), який загинув 12 серпня 2024 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Сверликово Курської області.

"Світлої пам'яті Олег "народився у звичайній селянській родині. Любив рідне село, свою родину, не цурався підставити плече тим, котрі потребували допомоги. Завжди був рухливий. Трудовий шлях Олег розпочав у місцевому колективному господарстві. Вибудовував собі плани на майбутнє, їздив на заробітки. Як справжній чоловік, захисник, долучився до АТО. З початком військової російської агресії, вірний присязі солдата, став на захист свободи і незалежності України. Тривалий час про Олега Івановича не було жодної звістки..." - повідомили у Скала-Подільській селищній раді.

"Довгим видався шлях додому мужнього воїна Божка Олега. Протяжністю рівно шістнадцять місяців. Скільки сліз виплакала старенька матір, рідні брат і сестра! Уже й десь утратили надію, що скоронять загиблого у рідній землі... Хоча уже знали, що він напевне загинув, адже на одній з рашистських сторінок у Телеграмі з цинічно-мерзенною назвою "Опознай хохла по чубу" односельці упізнали у вбитому Олега. Однак сумніви все ж мали місце: а раптом хтось схожий? Як виявилось, підтвердилося найстрашніше... Був найстаршим з трьох дітей у сім'ї. Крім нього, ще є середульший брат, що мешкає за кордоном і не зміг прибути на похорон, а також молодша сестра. Батько давно помер. Закінчив місцеву дев'ятирічку, після якої вступив до Борщівського коледжу аграрної технікуми. Відслужив строкову службу у прикордонних військах, після чого працював у місцевому господарстві, часто їздив на заробітки до Польщі. Останнім місцем роботи перед війною був цегельний завод ПАП "Дзвін". У 2014-му році був мобілізований для участі в АТО. Коли розпочалося повномасштабне вторгнення, на третій день війни уже був у військоматі. Служив у різних військових з'єднаннях на багатьох гарячих напрямках. У Запорізькій області отримав важке поранення, однак після відновлення знову повернувся до побратимів. 6 серпня 2024 р. у складі 82-ї окремої десантно-штурмової бригади був перекинаний на курський напрям, де через шість днів загинув під час штурму ворожих позицій. Багато теплих подячних слів було мовлено священнослужителями в часі похорону на адресу загиблого воїна та його матері Галини, яка вишувала мужнього захисника,

Назавжди 21...

13 грудня жителі Кременецької громади провели останню життєвою дорогою військовослужбовця, начальника рухомої ремонтної майстерні безпілотних авіаційних комплексів взводу обслуговування та ремонту безпілотних систем ремонтно-відновлювального батальйону, мешканця м. Кременець, сержанта **Віталія Андрійовича ЯРОГО** (2004 р.н.), який загинув 5 грудня під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Ободи Сумської області.

"Провели в останню путь молодого воїна Віталія Ярого - сина, внука, друга, побратима. Його життя обірвалося надто рано, але пам'ять про його мужність, відвагу та любов до Батьківщини житиме в наших серцях... Двадцять один, а вже Герой. Його кроки залишили слід на землі, його душа полетіла у небо. На похороні роздали короваї..." - написала у соціальних мережах Зоя Карп'юк.

Поховали захисника у с. Великий Млинівці.

Широ співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам... Вічна пам'ять і слава Герою!

В. К.

Віталій Гаплик у березні 2023 р., отримавши повістку, прибув в один із ТЦК та СП Тернопільщини і після проходження базової загальної військової підготовки став солдатом. А через рік, уже в статусі повноправного учасника бойових дій, зосередився на душпастирській роботі спочатку в рідному батальйоні, а потім і 160-й Окремій механізованій бригаді.

Віталій Романович народився в одному із сіл Борщівського району. Ще в шкільні роки визначив для себе подальшу життєву дорогу: у 1998 р. вступив у Волинську духовну семінарію, навчаючись на богословському факультеті. У 2003 р. завершив духовні студії, а в 2005 покладений у сан священника. Все змінилося після повномасштабного вторгнення російських окупантів в Україну. Захист Вітчизни став справою не тільки професійних військових, але й раніше цивільних людей, які стали солдатами. Віталій Гаплик після проходження ВЛК був направлений у 33-ю Окрему механізовану бригаду, в якій воював як звичайний солдат. А в серпні того ж року він був переведений в 418-й Окремій стрілецький батальйон, де перебував на посаді стрільця-помічника гранатометника.

Прослуживши рік солдатом, випускник духовної семінарії та священник ПЦУ отримав мандат на капеланське служіння, тож у квітні 2024 р. був призначений на посаду військового капелана 418 Осб.

Про той період згадує: "Найбільше мені подобалося бойове злагодження нашого підрозділу, адже батальйон завжди був прикомандирований до інших бригад. Зокрема, коли проводили бойову роботу разом із підрозділом "Айдар", мене вражала їхня майстерність. А ще пригадую момент, коли були прикомандировані до нацгвардійців у минулому році, то проживали в підвалі одного з закладів: навіть у цих екстремальних умовах капелан і мої побратими проводили

молитви, ранкові та вечірні. Їх потребували всі. А ще часто були розмови на релігійні теми... Також навіть їздили разом із побратимами на солоні озера в місто Слов'янськ: старався зробити для них щось таке, щоб вони могли перевести думки від війни, перезарядитися..."

Наразі Віталій Гаплик - військовий капелан 160-ї Окремої механізованої бригади Оперативного командування "Захід" Сухопутних військ ЗСУ.

На скільки безболісно відбулася трансформація недавнього піхотинця у військового капелана, найголовніша місія якого - забезпечувати духовні потреби побратимів і посестер, допомагати бути їм стресостійкими навіть у найскладніших фронтowych ситуаціях?

Молодий лейтенант капеланської служби Віталій Гаплик каже: "Коли я був звичайним солдатом, то виконував різні завдання. Не з чужих слів знаю, що насамперед потрібно кожному бійцю. Тому потім, як військовому капеланові, мені було легко знаходити спільну мову з людьми, бо ще в

Капелан розпочинав війну солдатом-піхотинцем

батальйоні вони пам'ятали мене як солдата, як побратима, як того, хто пройшов шлях кожного з них. У статусі військового капелана для кожного та кожної я і як вірний побратим, і як духовний наставник. Під час служби у структурі військового капеланства бригади цей досвід дуже знадобився".

На питання: "Чи можна вважати путінських головорізів, зважаючи на їхні беззастережні військові злочини в Україні, взагалі християнами?" Панотець відповідає: "На мою думку, якби російські солдати мали в собі хоч якусь частинку християнської моралі, то, можливо, навіть їхня загарбницька війна відбувалася б за нормами міжнародного гуманітарного права... І не було б обстрілів мирних будинків, було б краще поводження з українськими військовополоненими... І взагалі: можливо, взагалі не було б цієї війни, адже християнин, який живе з Богом, це людина, яка наслідує Христа, його заповіді! А цього навіть близько немає в росіянах, і це свідчить, що їхня духовність на жалюгідному рівні. Чи взагалі відсутня!"

І ще одна особливість військового капелана. В наш час багато людей відоліють іноземними мовами, а Віталій Гаплик опанував древню, але доволі екзотичну грецьку мову!

Як це вдалося?

Після закінчення семінарії він працював певний період у Греції, де мав змогу вивчити мову. А після повернення в Україну він працював фахівцем контрольно-ревізійного відділу компанії "Золотий Вік" та їздив на Богослужіння на парафії до побратимів як священник.

44-річного отця Віталія Гаплика на рідній Тернопільщині його з перемогою чекають дружина, син та донька, інші рідні та близькі.

Додаткова інформація щодо умов проходження військової служби в складі 160-ї ОМБр у відділенні рекрутингу: тел. 093-955-06-65.

Група комунікацій Тернопільського ОТЦК та СП

Фото з особистого архіву військового капелана 160-ї ОМБр Віталія Гаплика.

Право

Вкрав речі знайомого

До поліції у Тернополі надійшло повідомлення про крадіжку у 42-річного місцевого жителя. Зі слів потерпілого, невідома особа викрала його наплічник, у якому були документи, банківські картки, два мобільні телефони та 3400 гривень.

У ході оперативно-розшукових заходів правоохоронці встановили особу зловмисника. Ним виявився 39-

річний тернополянин, знайомий потерпілого. Як з'ясувалося, під час спільного відпочинку чоловік скористався моментом і викрав речі знайомого.

За фактом крадіжки відкрито кримінальне провадження за частиною 4 статті 185 Кримінального кодексу України. За цією статтею передбачене покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 8 років. Поліцейські також перевіряють можливість причетності фігуранта до інших злочинів.

Загинули двоє рідних братів

У ці грудневі дні трагедія сталася у селі Білокриниця, що на Кременецщині. Як розповіли у поліції, у результаті отруєння чадним газом загинули пенсіонери.

15 грудня близько 11 год. на спеціальну лінію поліції надійшло повідомлення від жителя села Білокриниця. Жінка повідомила, що у будинку виявила

сусідів, які не подають ознак життя.

На місце події виїжджала слідчо-оперативна група Кременецького райвідділу поліції та бригада "швидкої". Медики констатували смерть чоловіків. Потерпілі - рідні брати 1952 та 1953 років народження. У ході огляду тіл експерт слідів насильницької смерті не виявив.

Попередня причина нещастя - отруєння чадним газом під час варіння картоплі. Триває слідство.

Водію-порушнику поліцейський не завада

У п'ятницю, 12 грудня, близько 10 год. у чергову частину Тербовлянського відділення поліції надійшло повідомлення про те, що водій автомобіля травмував правоохоронця. Як зазначається, на автодорозі Доманове-Ковель-Чернівці-Тереблече патрульні поліцейські за порушення правил дорожнього руху зупинили водія автомобіля Volkswagen Jetta. "Коли до транспортного засобу підійшов поліцейський, 24-річний водій-порушник раптово розпочав рух та травмував його", - йдеться у повідомленні поліції.

Ялинка обійшлася у... 6 тисяч гривень

24-річний мешканець однієї з громад Тернопільщини планував придбати новорічну ялинку. Відтак молодий чоловік знайшов оголошення в інтернеті та зв'язався з продавцем.

Усе закінчилося тим, що, як йдеться у дописі поліції, до них 10 грудня надійшло повідомлення щодо звернення громадянина, 2001 року народження, жителя однієї з громад Тернопільщини, який повідомив про шахрайські дії відносно нього.

Зі слів заявника, юнак у мобільному

додатку знайшов оголошення про продаж новорічної ялинки. Під час листування з невідомою особою остання переконала покупця здійснити передоплату. Довірившись продавцю, чоловік добровільно перерахував 6 398 гривень зі своєї банківської картки на вказаний рахунок. Після отримання коштів зв'язок із псевдо продавцем обірвався, а товар так і не був доставлений.

Потерпілий зрозумів, що став жертвою шахрайства, та звернувся за допомогою до поліції.

За даним фактом правоохоронці проводять перевірку та вживають заходів щодо встановлення особи зловмисника.

Штраф за домашнє насильство

Випадків домашнього насильства, на жаль, не меншає. Так, Тернопільський міськрайонний суд притягнув до адміністративної відповідальності чоловіка, який вчинив домашнє насильство щодо своєї матері, завдавши шкоди її здоров'ю.

Подія, яка стала предметом судового розгляду, відбулася 7 листопада 2025 року близько 16 год. за місцем проживання у Тернополі. Дію чоловіка включили образи нецензурною лайкою, приниження, фізичні дії (штовхав, шарпав за одяг). Особа, яка притягалася до відповідальності, на судові засідання не з'явилася, проте це не стало перешкодою для розгляду справи.

Суддя встановила, що в діях чоловіка наявні ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП (вчинення домашнього насильства). Суд визнав його винним і наклав на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 340 гривень. Крім того, порушник зобов'язаний сплатити судовий збір у розмірі 605 грн. 60 коп.

Також Шумський районний суд Тернопільської області виніс обвинувальний вирок у справі про умисне завдання фізичного болю. Обвинувачений, який раніше вже був оштрафований за ідентичний злочин, вдруге

поплатиться за агресію. Як встановив суд, 29 квітня 2025 року близько 16:30 у с. Малі Дедеркалі між чоловіком та його співмешканкою виник словесний конфлікт. У ході сварки чоловік схопив жінку обома руками, шарпнув, внаслідок чого вона впала на ґрунт. Обвинувачений, стоячи над потерпілою, наніс їй один удар ногою в ділянку передпліччя, завдавши фізичного болю.

Дії чоловіка кваліфіковано за ч. 1 ст. 126 КК України (умисне завдання удару, що завдав фізичного болю і не спричинив тілесних ушкоджень).

Під час судового засідання обвинувачений свою вину повністю визнав та розкавсяся. Проте суд врахував низку обтяжуючих факторів: вчинення злочину щодо близької особи (співжителі). Виявилось, що цей злочин був скоєний до ухвалення іншого вироку Шумського районного суду від 08 травня 2025 року, яким його вже було оштрафовано за таке саме правопорушення (ч. 1 ст. 126 КК України).

Потерпіла у суді підтвердила, що того дня обвинувачений був нетверезий, обзивав та погрожував їй, і висловила бажання більше ніколи з ним не спілкуватися. Враховуючи сукупність кримінальних правопорушень (ч. 4 ст. 70 КК України), шляхом повного складання покарань (850 грн за новим вироком + 680 грн за попереднім), суд призначив остаточне покарання у виді штрафу в розмірі 1530 гривень.

Побив пенсіонера-сусіда до смерті

Слідчі ГУНП у Тернопільській області завершили досудове розслідування щодо 54-річного жителя Монастирської громади, якого підозрюють у спричиненні смерті сусіда.

Правоохоронці встановили, що чоловік прийшов у гості до пенсіонера, де вони разом вживали алкоголь. Під час застілля між ними виник конфлікт, у ході якого гість, перебуваючи в стані сп'яніння та маючи фізичну перевагу, завдав господарю тяжких тілесних ушкоджень. Отримані травми виявилися

смертельними - потерпілий помер.

Судово-медична експертиза встановила, що смерть чоловіка настала внаслідок закритої черепно-мозкової травми з переломами кісток мозкового та лицевого черепа, крововиливами у речовину і під оболонки головного мозку.

Підозрюваного затримали в установленому законом порядку. Обвинувальний вирок у кримінальному провадженні щодо 54-річного підозрюваного слідчі скерували до суду. За умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, фігурантові загрожує від семи до десяти років позбавлення волі.

Виманив гроші за неіснуючий квиток

До тернопільських поліцейських звернулася 27-річна місцева жителька із повідомленням про те, що стала жертвою шахрайства. За її словами, 8 грудня невідома особа в месенджері відрекомендувалася учасником групи перевізників та запропонувала придбати квиток на міжнародний рейс з Тернополя до однієї з країн Європи за привабливою ціною. Повіривши шахраю, жінка перерахувала 6000 гривень на вказану банківську картку. Після отримання коштів "продавець" перестав відповідати на повідомлення, а придбаний квиток вона не отримала.

За фактом події розпочато перевірку в межах кримінального провадження. Поліція встановлює особу причетного та його місцеперебування.

Написано серцем

П'янки почуття і бентежні розливи

П'янки почуття і бентежні розливи
Гойдаються в небі волошками днів.
А ми із тобою безмежно щасливі,
Що Бог наш долі з'єднав захотів.
Коханням чарує нас, благословляє
Дарує нам радість, у серце вселяє
Красу зачаровану з вишитих зір.
А я лиш для тебе своїми устами

Визбирую перли золочених слів.
І в небі високім співаю з вітрами,
Ніхто так співати для тебе не вмів.
Тебе, як ту весну, кружляю у танці,
У місячну нічку веду в тихий рай.
І солодко в губи цілую уранці,
Тебе я безмірно кохаю, ти знай.

Юрій ЗАЯЦЬ

Ніжність...

Ніжність - це не слабкість, як дехто думає. Вона не про м'якість характеру, а про глибину серця. Лише сильна душа здатна бути ніжною, бо для цього треба зняти з себе броню, відкритися, ризикнути бути вразливою. Ніжність - це мова, якою розмовляє Бог із людиною. Вона не кричить, не перекоує, не нав'язує. Вона просто є - у погляді, у дотик, у мовчанні поруч, коли слова вже не потрібні.

Ми забули, що ніжність лікує. Вона розтоплює кригу в серцях, пом'якшує навіть найтвердішу душу. І там, де вже здавалося, нічого не проросте, вона проривається, як перша трава крізь камінь. Якщо хочеш змінити світ - почни з ніжності. З доброго слова, з лагідного погляду, з тепла, яке не вимагає нічого

навазем. Бо кожен, хто торкнеться справжньої ніжності хоч раз у житті, вже не зможе жити без любові.

Ігумен Саватій СОБНО

Бережіть близьких

- Ніно Олександрівно, у тебе все добре? - Аня дивилася на колегу по роботі й одночасно близьку подругу з тривогою.

Ніна Олександрівна, завжди позитивна і життєрадісна, сьогодні була сама не своя. Погляд в нікуди, неуважність і якась відчуженість від усіх і від всього.

- Ано, краще не питай, - відповіла вона подрузі і витерла сльозинку, намагаючись зробити це максимально непомітно.

Аня пропрацювала з Ніною пліч-о-пліч майже 30 років. Знала про неї все, або майже все. За цей час вони стали ближчими, ніж рідні сестри.

- Ну, ні, любя, так не підє! Підємо, я зроблю чай і ми поговоримо про те, про се. Як там твої огірки? Як Михайло? Приїжджав з сім'єю на вихідних?

Михайло, молодший син Ніни Олександрівни був дуже схожий на батька. Працьовитий, відповідальний, серйозний не по роках. Все у нього складалося в житті. Одружився зовсім молодим, ще й 20-ти років не було, але живуть душа в душу. Дівчину в дружини з дитячого будинку взяв.

Ніна тоді переживала дуже. Не виходять з таких покінитих дітей хороші сім'їни. Ну, принаймні так люди говорять. Але з сином не сперечалася, заважати не намагалася. Життя ж воно довге, все по місяцях розставити.

Людмила виявилася маленьким чортеням. У всіх сенсах цього слова. Спритна, худенька, невисока, волосся, як смола і очі зелені-зелені. Словом, зачарувала своїм виглядом. Працювала багато. В кондитерській. О третій ночі на роботу йшла. За її тортками та тістечками черги з ранку вишикувалися. Вдома ні пилинки, все попарсовано, випрано, їсти наварено завжди.

Дітки вишійши - диво! Розумні, здоровенькі.
- Ніно Олександрівно, - з ходу видала Людмила, - не дав мені бог батьків, ви не проти, якщо мамою називати вас стану?

Не можна сказати, що Ніна рада була, але перечити тоді не стала. Життя все по місяцях розставити. А вона тим часом, як в гості з сином на вихідні приїде, ходити за Ніною по дому, по городу та примовляє:

- Мамо, давайте глядіть прополомо. Зарослі щось.

- Мамо, давайте вікна поміємо, брудні щось.

- Мамо, може пиріг спечемо, поки чоловіки покрівлю перекивають.

- Мамо, вам в аптеку потрібно, зараз швидко збігаю.

Ніна спочатку злилася, не в свою справу лізе, господарювати в чужій хаті намагається, а згодом відтанула. Полубуду рідніша дочка мені стала. Люблю тебе, як свою дочку, як не полубити? Відкрита така, ні краплі зла в ній немає. І поговорити завжди рада і допомогти, і пошкодує, якщо треба. Були у них

Софія БЕРЕЗНЕВА

У Василя була прекрасна сім'я, заможна родина до того часу, поки його дружини не звільнили з роботи...

Леся переживала, а чоловіку ніяк не вдавалося її заспокоїти.

- Рідна, - казав, - не перемайся. Згодом знайдеш собі інше місце роботи, ще краще. Або взагалі зміниш заняття. Зрештою, побудеш на біржі, відпочинеш.

- Двадцять років свого життя віддала фірмі, а вони взяли і скоротили посаду. Просто викинути людину на вулицю, - нарікала дружина.

Опісля Леся ходила геть засмучена. Василь з донькою стали помічати, що вона дуже змінилася. Почала випивати. Спочатку всіляко приховувала свій стан, а через рік зловживала, не ховаючись.

- Леся, - просив чоловік, - схаменися. Який приклад подаєш доні? Заради нас припини пиячити. Давай підемо до лікаря, закодуєшся.

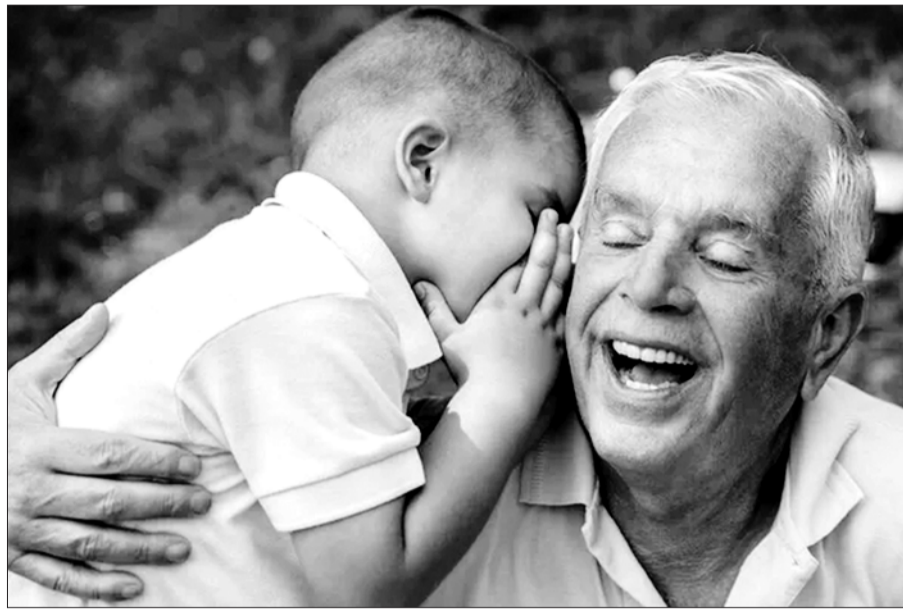
- Ти на що це натякаєш? Я не алкоголічка, просто так мені легше, коли кілька грамів приймаю. І не вчи мене розуму, я вже доросла дівчинка. Тобі не вдається мене заборонити до лікарні, - нервувала половинка.

Потім Леся стала зовсім нестерпною. Щодня влаштовувала пекельні скандали. Все їй було не так і не слава Богу. Василь терпів вибрики дружини. Та коли одного дня спеціально прийшов з роботи швидше, застав нічну зраду. Захмеліла Леся лежала оголеною з таким самим типом.

Василь ще кілька місяців потерпів. Коли ж Маріяка вступила на бюджет в інше місто, чоловік відразу подав на розлучення.

- Донці допомагатиму, - казав відверто Лесі. - А від тебе переїжджаю в гуртожиток. Залишайся тут в трикімнатній квартирі. Може, по роботу подумаєш, за розум візьмешся. Тобі ж кошти потрібні. А на мене більше не розраховуй.

Він зможе

Ти вже доросла дівчинка.

Ще через два роки Василь придбав однокімнатне помешкання. А потім якось сусід-однокласник передзвонив і просив негайно приїхати до колишньої. До Василя постійно доходили недобрі чутки про Леся. Та йому було байдуже до неї. І все ж чоловік відклав усі справи та послухав однокласника. Побачивши колісь таке затишне помешкання, вжахнувся. Тут було справжнє кубло. Три кімнати незвичайно пусті: ні меблів, ні посуду, навіть батареї були зрізані. Та найгірше його вразив вигляд доньки, яка повернулася додому, не попередивши його. Очі в Маріяки були скляні. В кухні на брудній табуретці сиділа сп'яніла Леся. А донька лежала в кімнаті з порожнім поглядом. Біля неї був використаний шприц з голкою.

- Маріє, що з тобою?
Батько негайно викликав "швидку". Медики лише хитали головами і казали:

- Ще одна наркоманка з'явилася.

Уже в лікарні Василь не витримав, розплакався. Гіркий біль пронизував серце і душу. Чоловіка переповнювали почуття, весь світ рухнувся. А вже його найрідніші люди докотилися до ручки. Він не міг повірити, що його доня - красуня і розумничка стала залежною від дози дурману...

Маріяка пролікувалася і дала слово, що зав'яже з наркотиками. З батьком не хотіла жити, залишилася з мамою. Та якось дня донька несподівано зізналася:

- Тату, я вагітна. Може аборт зробити?

- Хто батько?

- Не знаю і знати не хочу. У мене було багато партнерів.

- Тоді народжуй, дитина ні в чому не винна. А я завжди підтримаю, чим зможу.

Проблеми і біди сипалися одна за одною. Спокій у Василя вмить закінчився, коли ввечері подзвонила стривожена Маріяка:

- Мама не дихає, - кричала в слухавку.

У селі

Тут дитинства спинилася мить,
Тут усе душу рве і бентежить.
Чим рідніше, тим більше болить,
- Стара яблуна, хвірткою, стежка...
Чим я довше на світі живу,
Тим все важче додому вертатись
Покосити могильну траву,
Пригорнутися серцем до хати.
Й знову їхати в інше життя,
Де реальність не схожа на казку.
Тут, в селі, як колись, я дитя
Під крилом материнської ласки.
Тут і вітер ночує в дуплі,

І матуся: "Узуйсь! Ось лозина..."
Босоніж по весняній воді
Неслухняно хожу між крижинок.
Як усе те в мені ожива,
Як розчухнуто серце бентежить,
Давнім боєм могильна трава,
Глухим зойком до матері стежка.
Кажу хаті: на ранній зорі
Повернись. Ти будеш чекати?
Стоїть мальва розквітла в дворі
Чи то в білій косиначі мати.

Микола БУДЛЯНСЬКИЙ

Чорна нитка у вишитті

Цьогоріч виповнилося 80 років перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 р. Її називають найжорстокішою в історії людства. Але свідні факти, живі щоденні свідчення про знищення мирного населення, нелюдські тортури над полоненими, насилля і знущання над людьми у нинішній війні проводять історичні паралелі між двома війнами - Другою світовою та російсько-українською. Міжпоколінська травма невидимою ниткою з'єднує минулі та теперішні події. Багаторічне мовчання свідків воєнного лихоліття на фоні нинішнього повномасштабного вторгнення набирає нового забарвлення, відкриває завісу спогадів. Історичні факти воєнних часів відроджуються з вуст очевидців і наче оживають.

Моя покійна бабуся Ганна, 1920 року народження, завжди казала: "Все переживемо, лиш би війни не було". Цим словам ніхто в нашій сім'ї не надавав особливого значення, для нас це був просто вислів. Лише мама ставала задумано-серйозною і її очі застигали в глибокій думці. Їй, Уліті Панасюк, у 1941 році, коли німці в'їхали на мотоциклах в село Устечко Почаївського району, виповнилося три роки.

Їхня стара глиняна хата, під соломкою, стояла на високому пагорбі, недалеко від лісу. В переддень селяни спостерігали страшну картину - горіло сусіднє село Млинівці. Чорний дим і полум'я стояли аж до неба. Переповідали, що хтось з лісу вистрелив по колоні окупантів, і вони так помстилися. Це був початок літа. Тоді бабуся, дідуся і мама, взявши нехитрі пожитки і на шнурок корову, поспішили, як й інші односельці, щоб заховатися в лісі. Коли були там, над головами пролетіли важкі ворожі літаки. Це були бомбардувальники. Їхній гуркіт страхом заповів у мамине серце, залишившись там назавжди. Летіли дуже низько, але в густому лісі людей, мабуть, не побачили чи не мали команди скидати бомби.

Колісь, мені мама розповіла, якими страшними були ті літаки, і відтоді, навіть у мирний час, я завжди боялася літака, катуляла вуха і бігла ховатися. Мамина дитяча травма пе-

редалася мені через роки. Мені часто снилася війна, у снах я страждалася гестапівцям, які приходили до нашої хати і хотіли нас вбити. У моїх снах я чітко бачила фашистів у формі, з автоматами, з чужою мовою і страшним поглядом. Мабуть, далися звнаки воєнних фільмів радянських часів, які нам часто транслювали.

Зараз моїй мамі 86 років, проводячи паралелі між війнами, вона констатує, що нинішня війна набагато страшніша і жорстокіша, що зараз від ракети нема порятунку й окупанти зараз знавистіші. Вона згадує свою зустріч із німецьким офіцером. В лісі люди були не довго, бо їм хтось повідомив, щоб поверталися до своїх домів, запевнивши, що не будуть чіпати. Через день, у обідню пору, двері відчинилися, і до хати зайшов німецький офіцер, солдат залишився на подвір'ї.

Офіцер у світлиці усе роздивився, батьки сиділи за столом, а мама гралася з котом. Він підійшов до мами, взяв її на руки, дістав з кишені шоколадку і пригостив. "Кін дер", - сказав і показав три пальці, мовляв у нього троє дітей. Потім опустив маму на долівку і став грати на губній гармошці. За деякий час він підійшов до образів, перед якими лежала Біблія. Він полистав книгу і, сказавши: "Гут, гут", вийшов з хати.

Через село проходила лінія фронту. Точилися важкі бої. Усі люди були у "вигнанні", як каже мама. Перечікували в долині, між селами

Бакоти і Раківцеві. Там перебувало дуже багато людей із трьох навколишніх сіл. Люди дуже здружилися. Після війни ходили один до одного в гості, кумували. Цей період запам'ятався мамі сльозами бабусі. Коли йшли з дому, то на городі закопали зерно у хустини, але коли повернулися, то знайшли лише порожню ямку. Це далось звнаки на майбутнє. Робити запаси продуктів стало нормою життя моїх батьків. Ще донині на горіщі є мішок солі та сірники.

Коли в село прийшла червона армія, то дідуся зразу забрали на війну. Мамі вже було більше чотирьох років і вона добре запам'ятала іншу подію. Більшовики прийшли до хати і стали вимагати в бабусі дідуся хромові чоботи. Коли та сказала, що не має, бо виміяла на борошно, то її з лайкою один вдарив прикладом, що аж вона впала на землю, а інший кинув на землю Біблію і став топтати. Мама почала плакати. Вони понижпорили по кутках і, нічого не знайшовши, забралися. Незважаючи на заборони та репресії, прогресивна меншість українців зберегла свій менталітет, національну ідентичність, християнські принципи моралі і пронесли їх до періоду незалежності Украй-

- Не плач, рідна, тобі не можна хвилюватися, вже їду.

Розтин показав, що Леся померла від гепатиту. Після похоронів, буквально через кілька днів, у Марії почалися передчасні пологи. Хлопчик хоча й народився семимісячним, але здоровим.

За той час, поки донька перебувала в пологовому, Василь з колегою клеїли шпалери і перебілювали кімнати. Батько одразу й меблі завіз. Чоловік розривався на всі боки. Думав, що вже нарешті настане мир і спокій, всі неприємності вже позаду. Але...

Маріяка не дотримала слова. Невимовно, як сама казала, горювала за мамою, тому зірвалася. Заспокоювалася наркотиками. Ніякі мовляння не допомагали. Її так звані "друзі", коли Василь працював, стали частими гостями у їхньому домі.

Життя якось с'як-так тривало. Біда знову постукала в двері, коли Дмитрику ледь два роки виповнилося. Василь, прийшовши з магазину, застав страшну картину. Малюк плакав у ліжечку, а його Марія нерухомо сиділа з кам'яним обличчям, пульс не прослуховувався.

Лікарі, які прибули на виклик, констатували смерть від передозування. Тепер Василь залишився сам з онуком. Почувався з кожним днем все гірше й гірше. Аналізи підтвердили цукровий діабет. Нерви, переживання і стреси не минули безслідно.

Все ж Василь зібрався докупити внутрішню мобілізувачів і почав займатися дитиною. Став опікуном для Дмитрика, оформив виплати, звільнився з роботи. Так зустрів своє 65-річчя. Василь влевнений, що він зможе виховати онука достойною людиною. Йому вистачить сил поставити кровинку на ноги. Це ж велике щастя - мати сенс жити заради когось і віддавати кровинці усю свою любов.

Оксана ВОЛОШИНА

«Де є українська мова - там є Україна»

Зараз у світі українською володіють майже 45 млн осіб, а рідною її називають понад 37 млн осіб. Українська мова - одна з наймиліозвучніших мов світу. В 1934 р. на лінгвістичному конкурсі її визнали третьою з-поміж усіх мов за мелодійністю, лексичним і фразеологічним багатством, а на форумі мовознавців у Швейцарії за мелодійність і милозвучність - другою після італійської. Сучасна українська мова має близько 256 тисяч слів. Вона одна з найдревніших мов світу. Вчений В.Кобилюх довів, що українська мова сформувалася в Х-IV тисячоліття до нашої ери. Тому походження українських слів треба шукати в санскриті. За кількістю носіїв наша мова посідає 14 місце серед кількох тисяч мов світу.

Ось кілька висловів про рідну мову відомих людей. "Кожний українець мусить добре пам'ятати й дітей своїх того навчати, що наймиліша мова в цілому світі - мова рідна. На кожну мову кроці й кожної хвилини охороняй честь своєї рідної мови, як свою власну і навіть більше - як честь своєї нації. Хто не береже честі своєї рідної мови, той підкопує основи своєї нації" (митрополит Іларіон (Огієнко).

Відомий педагог Костянтин Ушинський (українець за походженням): "Відберіть у народу все - і він усе може повернути, але відберіть мову, і він ніколи більше не створить її... Вмерла мова в устах народу - вмер і народ". "Українська мова є невід'ємним багатством кожного з нас, це особистий капітал, який неможливо ні відібрати, ні викрасти" (Герой України Андрій Парубій).

А ось що говорив про українську мову Євля Челебі - кримськотатарський письменник і політик: "Українці - стародавній народ, мова їх багата, ніж персидська, китайська, монгольська і всі інші".

У святому Письмі читаємо про рідну мову в апостола Павла: "Тож коли я не розумію мови, то буду чужинцем для того, хто розмовляє нею, і він буде чужинцем для мене" (1

кор.14:11). З огляду на історичні обставини, саме мова стала основою самоідентифікації українців як народу. Тому загарбники, які прагнули утвердитися в Україні, прагнули знищити саме генетичний код нації. Жодна із європейських мов не існувала упродовж століть в умовах бо- дай тріхи наближених до українських.

Мартиролог української мови почався відразу ж після захоплення України

московією. За часів панування росії над Україною для знищення мови було видано 170 указів, зі словників вилучено понад 30 тисяч слів. Посилився тиск на нашу мову за радянщини, проводилося наближення української мови до російської. Політикою радянщини щодо української мови була політика лінгвоциду (мововбивство). Лінгвоцид - це процес свідомого нищення мови корінного населення іншою державою, кінцева мета якого - знищення культурно-історичної спільноти - нації. Політику лінгвоциду проводили різними методами: через заборону друкованого слова, науку та освіту, демографічну політику, припинення мови поневоленого народу, так зване "зближення" мов. Українська і російська мови не мають спільного кореня, вони найбільш віддалені одна від одної серед слов'янських мов. Українці - прадавній слов'янський народ, а росіяни - народ, утворений з угро-фінських, мурдовських, татарських пле-

мен. Ще 28 жовтня 1989 р. Законом "Про мови в Українській РСР" українській мові надано статус державної. Але вона перетворилася на мову ритуальну, і сфера вживання української мови звукувалася.

Після відновлення незалежності України становище української мови почало змінюватися, але повільно. Хоча здавалося, що усе вирішено: українська мова, як це засвідчує ст.10 Конституції України, є державною. Але промосковські сили ніяк не заспокоївалися, бо їм, бач, важливо вищити російську мову, яку, мовляв, притискують в Україні. Але ніде в світі нацменшини не мають таких прав, якими користуються росіяни в Україні. Та російські шовіністи, доморощені перевертні і яничари почали боротьбу з так званним "засилля" української мови. Їх мета була - надати російській мові більших прав та призупинити розвиток української мови. За таку юдину роботу ще в 2013 р. лутин нагородив українофоба колісниченка медаллю пушкіна "за большой вклад в сохранение и популяризацію русского языка за рубежом". Холопи москвичи ополчилися проти ухваленого 25 квітня 2019 р. Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

Українська мова в незалежній Україні потребувала і потребує захисту. Якраз регіони, де панувала російська мова, опинилися під окупацією. Вкрай незначним був відсоток українських шкіл в них. У Луганській області - 10%, а українців в області - 57,9%, Донецькій - 7%, а українців - 56,9%, Криму - 0,1%, а українців - 24,3%. Перепис 2001 р. засвідчив, що зросло використання російської мови в цих регіонах до 81% (у 1991 - 71 відсоток).

На сьогодні джерелом зрощення і пропаганди так званого "русского мира" є уціп-м - церква московських колонізаторів, що намагається зберегти духовний і політичний вплив росії. Промосковські політики і церковники в Україні все робили і роблять, щоб законсервувати існування московської церкви з її так званою церковнослов'янською мовою, а реально - російською.

Звукує вплив української мови існування так званого російськомовного населення. Потрібно чітко розрізнити поняття: російська національна меншина і зросійщене населення України, так зване "русскоязычное население". Тому цю категорію населення треба розглядати як політичне, а не етнічне поняття. Не вина тих людей в тому, що вони стали російськомовними. Так сталося історично - через колоніальну залежність України. Але вина їх в тому, що за роки незалежності вони не повернулися і не повернули своїх дітей до прабатьківської мови.

І сьогодні в незалежній Україні потрібно захищати рідну мову. Прикладом для нас мають бути країни, які відродили національні мови. Можна назвати Чехію, Фінляндію, Ізраїль. Завдяки уряду і президенту Томашу Масаріку (із сім'ї онімечених словаків) чеська мова повернулася в онімечену Прагу та інші міста. У Фінляндії, яка до 1917 р. перебувала в складі російської імперії і де панувала шведська мова, завдяки політиці уряду, що відроджував державу і мову, уже в 1919 р. понад 90% говорили фінською. Коли в 1948 р. утворилася держава Ізраїль, кнесет ухвалив державною мовою іврит, хоча тільки 7 євреїв знали цю мову. Це було зроблено тому, що євреї хотіли побудувати національну державу. Громадянином Ізраїлю може стати єврей, який знає іврит.

Країни захищають свою національну мову. Наприклад, у Франції 4 серпня 1994 р. ухвалено закон про захист французької мови. Штраф за порушення закону - до 9 тисяч доларів або ув'язнення до 6 місяців. Будь-яка вивіска чи назва мають бути французькою мовою.

В Німеччині група німецьких мовознавців й літературознавців розпочала кампанію "за чистоту німецької мови", запропонувавши вилучити із вживання 4000 англійзмів у сфері попмузики, реклами та комп'ютерів і замінити їх німецькими.

В Іспанії Академія наук вилучає із мови англізми і дає добро на використання англійзмів,

Щороку наприкінці жовтня в Україні відзначають День української писемності та мови.

За часів панування росії над Україною для знищення мови було видано 170 указів, зі словників вилучено понад 30 тисяч слів. Посилився тиск на нашу мову за радянщини, проводилося наближення української мови до російської. Політикою радянщини щодо української мови була політика лінгвоциду (мововбивство). Лінгвоцид - це процес свідомого нищення мови корінного населення іншою державою, кінцева мета якого - знищення культурно-історичної спільноти - нації. Політику лінгвоциду проводили різними методами: через заборону друкованого слова, науку та освіту, демографічну політику, припинення мови поневоленого народу, так зване "зближення" мов. Українська і російська мови не мають спільного кореня, вони найбільш віддалені одна від одної серед слов'янських мов. Українці - прадавній слов'янський народ, а росіяни - народ, утворений з угро-фінських, мурдовських, татарських пле-

Вперше в цьому сезоні: українська біатлоністка піднялася на подіум. І це була спортсменка з Тернопільщини!

Приємно повідомити, що на Тернопільщині підросла гідна зміна нашим досвідченим біатлоністам.

11 грудня в швейцарському Гомсі спринтерськими гонками стартував новий сезон юніорського Кубка IBU. Заявка старту складалася зі 115 учасників, із яких семеро представляли збірну України.

Найкращий результат серед українців показав біатлоніст з Копичинців Тарас Тарасюк. Завдяки влучній стрільбі тернопільському біатлоністу вдалося потрапити у квіткову церемонію, посівши шосте місце з відставанням у 1:11.1 хвилини від переможця гонки, хорвата Матіє Леговича.

У гонці в Гомсі також перший старт на рівні юніорського Кубка IBU провів ще один тернопільський біатлоніст Костянтин Марценюк, який з двома хибами фінішував 59-м.

13 грудня тернопільські біатлоністи на юніорському Кубку IBU по-

крашили свої позиції - Тарас Тарасюк фінішував на п'ятому місці (0+0; +35.2), а Костянтин Марценюк став 47-м.

А найбільшою радістю для українських вболівальників біатлону стала срібна медаль сестри Тараса - Тетяни Тарасюк.

11 грудня спринтерську гонку на 7,5 км Тетяна завершила з одним промахом і лише 27.5 секунди по-

ступилася переможниці - Дюпонт Балле Баз з Франції. Срібну медаль українка розділила зі ще однією французенкою Мелою Коррея, яка показала такий самий результат.

Для Тетяни Тарасюк - це перша медаль у кар'єрі на міжнародному рівні.

"Я горджуся, що це мої діти!!!" - написала у соцмережі Людмила Сагайдак.

Перший етап Юніорського Кубка IBU завершився 14 грудня мас-стартом на 60 учасників у юніорках. На жаль, Тетяна Тарасюк приховоріла, тому не стартувала два останніх змагальних днів. Але приємно повідомити, що українська біатлоністка Ксенія Приходько здобула бронзову медаль.

Редакція газети "Свобода" вітає наших біатлоністів, батьків, тренерів і зичить нових вагомих перемог!

Другий етап Юніорського Кубка в Мартел-валь-Мартелло розпочнеться 18 грудня.

Нагадаємо, що тернопільський біатлоніст Віталій Мандзин також перший приніс заліковий набір збірній України на Кубку світу сезону-2025/26.

Знай наших

Спорт

Футболісти «Дністра» та «Агрона» - серед найкращих

Сім гравців заліщичного "Дністра" та один великогайвський "Агрона" увійшли до символічної збірної півріччя серед аматорських команд з 33 найкращих футболістів сезону 2025/26.

Отож, до символічної збірної чемпіонату та Кубка України з футболу серед аматорських команд за літньо-осінню частину сезону 2025/26, за версією сайту Sport Arena, увійшли: **Іван Кравець** - воротар "Дністра". 20 років. 14 матчів - 10 пропущених м'ячів. Молодий талант чинного чемпіона, який навесні якісно замінив після травми Поповича, а зараз уже постійно є основним воротарем "Дністра". Проїшов академію "Ревера 1908" і "Тепловик-Прикарпаття", а також пробував сили в чемпіонаті Польщі.

Юрій Соколовський - правий захисник "Агрона". 30 років. 12 матчів - 4 результативні дії (4 асисті). Ще в 2012-2017 роках провів 76 матчів за ФК "Тернопіль" у першій і другій лігах ПФЛ України. Потім на багато років перейшов на обласний аматорський рівень, де виграв усе з "Агрономом". Найкращий асистент серед об'єднаних аматорського футболу - при тому, що це ще й не найкращий сезон у його кар'єрі.

Станіслав Бацман - центральний захисник "Дністра". 24 роки. 12 матчів. Яксрава спадщина тренерів Шеласева та Костишина - вихованець академії "Дніпро/СК Дніпро-1", який уже встиг пограти за друголіговий "Скорук" (Томаківка) та аматорський "Стандарт" (Нові Санжари). Дуже якісно підсилює "Дністер". Дійсно класний молодий захисник, умілий у єдиноборствах і відбираннях. Зважаючи на проблеми в центрі оборони в "Дністра", від форми та стабільності Бацмана залежав цей феноменальний результат - лише сім пропущених м'ячів у всіх турнірах.

Тарас Червонецький - лівий захисник "Дністра". 30 років. 13 матчів - 6 результативних дій (1 гол

+ 5 асистів). З юності вважався дуже перспективним, пограв серед ровесників за ФК "Севастополь" і ФК "Дніпро". Згодом перейшов у ФК "Тернопіль". А коли й муніципальний клуб знявся після першої ліги ПФЛ України, опинився серед аматорів. Дуже успішно грав за "Агрон", звідки намагався повернутися в професіонали з "Епіцентром", але потім повернувся. Аж поки 1,5 роки тому не перейшов у "Дністер", з яким тут же став чемпіоном України серед аматорів. Все ще найкраща ліва нога чемпіонату - хороший виконавець стандартів як під подачу, так і під прямий удар. Забиває навіть із центру поля.

Микита Михайленко - правий півзахисник "Дністра". 23 роки. 14 матчів - 9 результативних дій (8 голів + 1 асист). Креатура тренера Краснопольова. Вихованець мариупольської "Азовсталі", проїшов ФК "Маріуполь" і пограв за ФСК "Маріуполь". Після "Діназу", ФК "Кудрівка" та "Ниви" (Тернопіль) опинився в Заліщиках. Гарно вписався в гру "Дністра" й відразу ж почав багато забивати й асистувати (загалом у 2025 р. забив за нову команду 12 м'ячів при двох асистах).

Назар Процик - атаквальний півзахисник "Дністра". 23 роки. 14 матчів - 11 результативних дій (5 голів + 6 асистів). Вихованець тернопільського футболу із сотне голів у кар'єрі (аматори, юнаки, професіонали - в тому числі й за

що не мають відповідників в іспанській мові. 22 липня 1999 р. в Польщі увалили закон про чистоту польської мови, вживання іншомовного слова в польській мові карається штрафом до 30 тисяч доларів, а долю іншомовного слова вирішує спеціальна комісія із 30 лінгвістів.

В Словаччині за порушення закону про державну мову штраф до 5 тисяч євро.

Зараз українську мову вивчають у Європі. Її викладають як другу іноземну в Польщі та Німеччині. У Польщі понад 150 місцевих шкіл запровадили українську мову як другу іноземну. В Німеччині у федеральній землі Гессен функціонує 20 шкіл з вивчення української мови як другої іноземної (див. газету "Свобода" №39 від 24 вересня 2025 р.).

Українцям насильно нав'язували чужі мови, окупанти проводили русифікацію, колонізацію, онімечення, мадяризацію. А наша мова вистояла. То навіщо нам добровільна "англїзація"? Іноземні мови потрібно вивчати та знати їх, та для чого замінювати українські слова на іношомовні?

Ми в мовному питанні проявляємо цілковиту відкритість, запозичуючи цілі лексичні об'єкти, навіть графічно латинські. Наприклад, "TV", "Internet", "ICTV", "RIA", "Westwind" тощо.

Використовуємо англійські слова: "бартер" (обмін), "брокер" (посередник), "дилер" (агент з продажу), "ексклюзив" (виключний), "імідж" (образ), "менеджер" (управлінець), "фан" (симпатик), "офіс" (контора, канцелярія), "перформенс" (вистава), "менеджмент" (управління виробництвом), "шоу" (вистава, передача) тощо.

Мовознавець Юрій Шевельов писав, що "надмірне, недоцільне запозичення елементів однієї мови на загальне свідчить про низьку оцінку фактів власної мови і високу другої мови, а цей шлях веде до низької оцінки власної мови взагалі".

Нашу теперішню відкритість до чужих мов необхідно врівноважувати природним і державним захистом рідної мови.

І. Франко зазначав, що мова росте елементарно - разом із душею народу.

Тому українцям треба розмовляти рідною мовою вдома, на роботі, в школі, на вулиці і вчити цьому своїх дітей й боротись за чистоту рідної мови.

Павло СЛИВКА,
історик

Завершився другий етап Кубка світу. Як виступили тернопільські біатлоністи

14 грудня у австрійському Грахфілцені завершився другий етап Кубка світу сезону-2025/26.

Хоча українські біатлоністи на цьому етапі не здобули нагород, проте як чоловіча збірна, так і жіноча змогли взяти у скарбничку залікові очки.

12 грудня у перший день змагань в чоловічій спринтерській гонці тернопільський біатлоніст Віталій Мандзин продовжив традицію приносити у скарбничку команди залікові очки. Віталій, зробивши по одній хибі промаху на кожному з рубежів, фінішував на 30-му місці. Його результат (1+1; +1:37,4) виявився найкращим серед українських біатлоністів. Відповідно Мандзин піднявся сходиною вище в особистому заліку, він став 26-м. Не пощастило у п'ятницю на стрільбищі

ще одному тернопільському біатлоністу Дмитру Підручному. Уже на першій стрільбі Дмитро припустився одразу трьох хиб, що перекреслило будь-які сподівання на високий підсумковий результат. Хоча капітан нашої команди далі зробив все від нього залежне: і на стійкій відстрілявся чисто, та й непогано йшов по дистанції, проте в підсумку лише 48-ме місце (3+0; +1:58,0).

Того ж дня перші залікові пункти принесла у скарбничку жіночої збірної Христина Дмитренко, яка фінішувала 36-ю (0+1; +1:34,1). Екс-тернопільянка Олександра та Анастасія Меркушина завершили спринтерську гонку відповідно на 69-му і 71-му місцях.

Другий день змагань продовжили чоловічою гонкою переслідування. Віталій Мандзин знову був найкращий серед українців, фінішувавши у заліковій зоні особистих гонку. Тернопільський біатлоніст схив по одному разу на двох останніх вогневих рубежах і у підсумку фінішував 26-м (0+0+1+1; +3:12,9). Ще один представник Тернопільщини Дмитро Підручний посів 46-те місце (0+1+1+1; +4:29,7).

У суботу відбулася класична естафета у жінок. Українську збірну представляли: Олександра Меркушина, Христина Дмитренко, Дарина Чалик і Анастасія Меркушина. Українці фінішували десятими (0+12; +3:44,2).

У неділю змагальна програма для чоловіків закінчувалася класичною естафетою. В українській команді на

першому етапі біг Богдан Цимбал, який, припустившись 2-х хиб, передав естафету Віталію Мандзину 18-м серед 22-х команд. Тернопільський біатлоніст з однією хибою відіграв кілька місць і передав естафету Богдану Борковському 15-м, останній з двома хибами передав естафету Дмитру Підручному 14-м. І тернопільський біатлоніст зумів створити шось неймовірне, він, допустившись однієї хиб, відіграв багато місць і вивів нашу команду на підсумкове 7-ме місце (0+6; +3:09,6)! Особливо успішно капітан команди пробіг третє коло, випередивши за швидкістю на ліжних визначних біатлоністів. Перемогу ж святкували норвежці.

У Кубку націй збірна України після цієї естафети продовжує утримувати 10-ту позицію.

Змагальна програма другого етапу Кубка світу з біатлону у неділю завершилася гонкою переслідування у жінок. Єдина представниця України Христина Дмитренко фінішувала 34-ю (0+0+0+1; +2:19,9). Нагадаємо, що Христина є єдиною з українки у загальному заліку КС натеper.

Вже 18 грудня у французькому Ансі стартує 3-й етап Кубка світу сезону-2025/26

У розкладі змагань: 18. 12. 15:15. Спринт 7,5 км, жінки; 19. 12. 15:15. Спринт 10 км, чоловіки; 20. 12. 13:15. Гонка переслідування 10 км, жінки; 20. 12. 15:45. Гонка переслідування 10 км, чоловіки; 21. 12. 13:15. Масстарт 12,5 км, жінки; 21. 12. 15:45. Масстарт 15 км, чоловіки.

«Галичанка» зазнала поразок від «Балти»

13-14 грудня у 5 турі Суперліги України 2025-2026 тернопільська «Галичанка-ЗУНУ» зустрічалася із СК «Балта» з однойменного міста Одеської області. На жаль, тернопільські волейболістки не змогли скласти конкуренцію господарям, зазнавши поразку у всіх партіях двох матчів.

Пропонуємо до вашої уваги результати поєдинків. 13 грудня. "Галичанка-ЗУНУ" - СК "Балта" - 0:3 (11:25, 8:25, 23:25).

14 грудня. "Галичанка-ЗУНУ" - СК "Балта" - 0:3 (19:25, 17:25, 24:26).

Після восьми поєдинків в активі "Галичанки-ЗУНУ" жодного очка й відповідно останнє місце у турнірній таблиці Суперліги України 2025-2026 серед жіночих команд.

Пам'яті моєї вчительки...

10 грудня на зимовому небі тихо засвітилася, а в освітленому небі Тернопільщини - згасла яскрава зірка, чие ім'я назавжди буде вписане в історію Буцацької освітнянської ниви. На 69-му році життя відійшла у засвіти Беринда Марія Михайлівна - директорка Буцацької школи №2, вчитель від Бога та Людина з великої літери!

ли не побачимо ваших мудрих очей та не почуємо слів підтримки... Ви так далеко, вчителю,

вас тут нема, Як боляче усе це зрозуміти. Посіяла дітям літа свої,

літечка житом, Прибрала планету, послала стежкам споришу. Навчила дітей, як на світі по совісті жити, Зітхнула полегко і тихо пішла за межу...

Моя душа зазнала непоправної втрати... На жаль, я не зміг востаннє попрощатися з вами, Маріє Михайлівно... Але ви житимете вічно у вдячній пам'яті своїх учнів та колеґ і світлий споґад про вас завжди житиме у моїм серці...

Роман Білінський, колишній учень

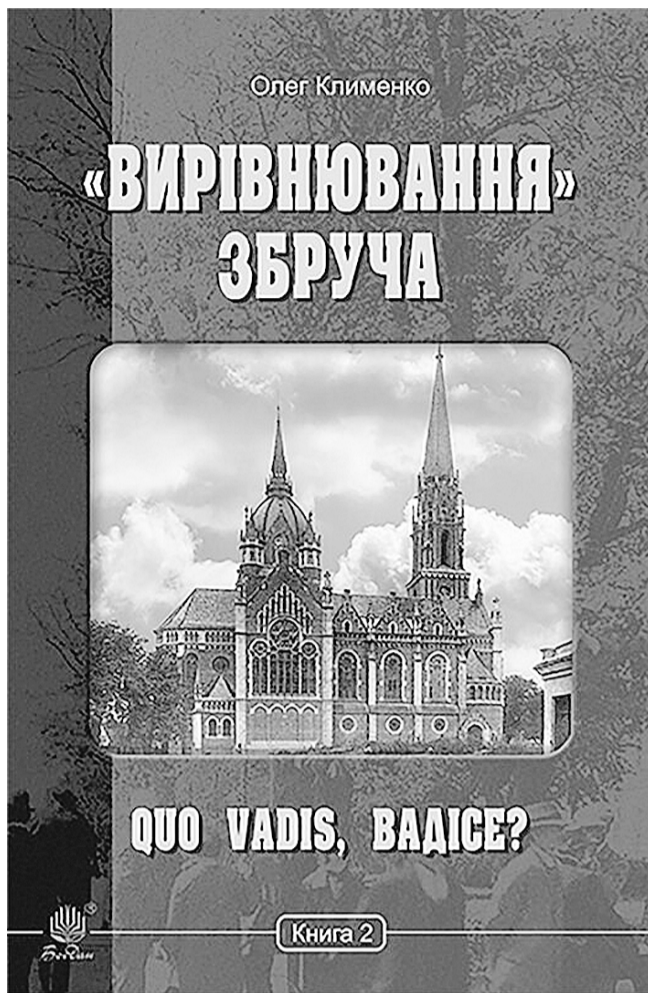
У новітній історії Західної України періоду 1939-1941 рр. належить особливе місце. Упродовж цього часу західноукраїнське населення зазнало гніту двох окупаційних режимів: радянського й німецького. Воєнні дії Другої світової війни на землях Західної України розпочиналися тричі: на початку вересня 1939 р. німецька авіація бомбила волинські міста; 17 вересня розпочалася так звана "визвольна місія" червоної армії, унаслідок чого регіон приєднали до УРСР у складі СРСР; наприкінці червня - на початку липня 1941 р. розпочалися масштабні бої між радянськими й гітлерівськими військами.

Як бачимо, на першому етапі Другої світової війни (до початку радянсько-німецького воєнного зіткнення із вторгненням нацистських військ на територію СРСР) західноукраїнські землі стали географічним і політичним простором протистояння наймогутніших на той час тоталітарних систем - гітлерівської і сталінської. Суть подій 1939-1941 рр. полягала в тому, що внаслідок пакту Молотова-Ріббентропа, таємних протоколів до нього із застосуванням збройної сили та під час військової агресії було здійснено поділ Польщі між Берліном і Москвою, а Західна Україна приєднана до УРСР.

Ідеологічний акцент радянської політики зміщувався на тезу про повну відповідність приєднання Західної України до УРСР прагненням місцевого населення, і цим самим приховувалися справжні наміри Москви у вересневій акції 1939 р. та істинні мотивації анексії західноукраїнських земель, які насправді були спрямовані не на гарантування демократичного й соціалістичного майбутнього західних українців, а на забезпечення агресивних стратегічних інтересів кремлівського керівництва.

У політико-правовому обґрунтуванні приєднання регіону до УРСР у складі СРСР Москва надавала особливого значення підготовці та проведенню Народних зборів Західної України, рішення яких мали стати правовою основою легітимізації її загарбницької політики й

Як репресіями «вирівнювали» Збруч

управління в складі 4 осіб, з центрами у Львові, Станіславі, Луцьку й Тернополі. З ініціативи командування та під керівництвом поліуправління РСЧА в містах і повітах формувалися тимчасові управління, а у волостях і селах - селянські комітети. Під контролем військових проходила підготовка і відбулися вибори Народних зборів Західної України, що підтверджує постановою Військової Ради Українського фронту. Військове командування діяло за вказівкою ЦК ВКП(б), за дорученням якого працівники політвідділів військових частин і з'єднань включалися до складу тимчасових управлінь, виконували "за сумісництвом" адміністративні, господарські, правові функції, здійснювали "політико-масову та культурно-виховну роботу серед населення". Після трьох місяців окупації краю червоною армією в регіоні сформувалася нечисленна мережа партійних організацій (як правило, з комуністів, відряджених вищими партійними органами зі східних областей УРСР).

Що ж до мене потрапила в руки книга доктора історичних наук Олега Климченка "Вирівнювання Збруча". Книга 2. Quo vadis, Vadise? Історичний роман-хроніка, що по-бачив світ у тернопільському видавництві "Навчальна книга - Богдан", є другою книгою трилогії "Вирівнювання Збруча". У ній йдеться про масові репресії радянських органів НКВС-НКДБ у Західній Україні в 1939-1941 роках. З іроніч-

них, а подекуди із саркастичних позицій, створена колекція історичних подій, явищ і постатей, розкриті деякі таємниці того часу, хитросплетіння політики та війни.

"Вирівнювання Збруча" - грунтовна праця, змістовна і архіважлива у краєзнавчому форматі. Це вагоме дослідження одного із найдраматичніших періодів і, на мою думку, ще не до кінця досліджених етапів історії Другої світової війни, які розкривають трагедію населення Західної частини України, зокрема Тернопільщини.

У цьому історичному романі-хроніці автор оповідає про вступ частин червоної армії на територію західноукраїнських областей. Перед читачем постають події з 17 вересня 1939 року по 25 червня 1941 рік.

Книга (624 стор.) читається легко та захопливо. Автор професійно володіє фактичним матеріалом, вибраним із першоджерел і в художньо-літературній формі змальовує буденне життя тодішнього населення Тернопільщини, це можна довідатися про інтереси, потреби, вчинки головних героїв цих важких і трагічних хвилин для західноукраїнців. Одночасно розкриваються природа каральної радянської системи та культурне, національне, економічне, політичне засилля радянських світоглядних цінностей у всі колишні державні інституції та громадські організації, більшість яких була знищена під гаслом: "Націоналістичні", а всіх тих, хто міг протидіяти системі, було репресовано або депортовано.

Книга, крім історичного важливого значення, ще й містить у собі літературно-мистецький та краєзнавчий матеріал. Вона може бути використана і стати в пригоді науковцям, краєзнавцям, вчителям та викладачам історії України та всім свідомим і небайдужим до національної культурної спадщини країни.

Л. В. КРАВЧУК, доктор історичних наук, професор Тернопільського національного медичного університету

Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди

Повне та скорочене найменування суб'єкта господарювання - ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОПОЛІС" скорочена назва - ТОВ "АГРОПОЛІС", ідентифікаційний код юридичної особи в ЄДРПОУ 30834410; Місцезнаходження суб'єкта господарювання - Україна, 48523, Тернопільська обл., Чортківський р-н, селище Заводське, вул. Івана Франка, буд. 1, контактний номер телефону - 0674703417, адреса електронної пошти суб'єкта господарювання - vi.prodan@kernel.ua; Місцезнаходження об'єкта/промислового майданчика (токове господарство) - Україна, 48642, Тернопільська обл., Чортківський р-н, с. Торське, вул. Мале Болото, 4, 5, 6. Виробничий майданчик №1 (зернотік із зерноскладами) 48642, Тернопільська обл., Чортківський р-н, с.Торське, вул. Мале Болото, 5. Виробничий майданчик №2 (склад запчастин) 48642, Тернопільська обл., Чортківський р-н, с.Торське, вул. Мале Болото, 6. Виробничий майданчик №3 (мехмайстерня) 48642, Тернопільська обл., Чортківський р-н, с.Торське, вул. Мале Болото, 4. Мета отримання дозволу на викиди - отримання дозволу на викиди ЗР для існуючого об'єкта, для надання права експлуатувати об'єкт, з якого надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші.

Відомості про наявність висновку з оцінки впливу на довкілля - об'єкт не підлягає оцінці впливу на довкілля, відповідно висновок з оцінки впливу на довкілля відсутній.

Загальний опис об'єкта (опис виробництва та технологічного устаткування) - основним видом діяльності підприємства згідно з КВЕД є 01.11 вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

На території проммайданчика розміщується токове господарство, до складу якого входять зернотік із зерноскладами, зерносушильний комплекс, зерноочисний комплекс, мехмайстерня, склад запчастин, ідальня, адміністративна будівля. На проммайданчику здійснюються операції зберігання, чистки, сушіння зернових культур.

Джерелами викидів ЗР, загалом 35 шт., є: димова труба буржуйки, мехмайстерні (2 шт.), склади зерна №1-№3, зерносклад, зернонавантажувач Маніт, завальні ями №1-№2, бункери відвантаження зерна №1-№2, бункер відвантаження зерновідходів, бункери охолоджувачі зерна №1, №2, зерносушарка Sukur, труба аспірації сепаратора САД-50, труба аспірації зерноочисної машини КЗС-40, відвантаження зерна на автотранспорт №1, №2, ГРП, відвантаження пилу від пилевого бункера, димовидвідний патрубок бензинового генератора, зернонавантажувачі ЗМ-60 №1, №2, димові труби конвекторів (5 шт.), витяжна вентиляція зварювального пункту, димові труби булер'яна (2 шт.), димова труба котла, витяжна вентиляція ідальні.

Відомості щодо видів та обсягів викидів (т/рік) - залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо): 0,0016, манган та його сполуки (у перерахунку на діоксид мангану) - 8Е-5, аміак - 0,003, сірки діоксид - 0,003, сульфатна кислота (H2SO4)(сірчана кислота) - 0,0003, акролеїн - 1,3Е-6, речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, недиференційовані за складом - 0,417, оксид вуглецю - 2,153, НМЛОС - 0,039, метан - 0,207, вуглецю діоксид - 359,173, оксиди азоту (у перерахунку на діоксид азоту [NO + NO2]) - 0,561, азоту (1) оксид (N2O) - 0,002, бенз(а)пірен - 2*10-8.

Заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, що виконані або/та які потребують виконання - на підприємстві відсутні виробництва та устаткування, які підлягають до впровадження найкращих доступних технологій та методів керування.

Перелік заходів щодо скорочення викидів, що виконані або/та які потребують виконання - заходи не передбачені.

Дотримання виконання природоохоронних заходів щодо скорочення викидів - заходи не передбачені.

Відповідність пропозицій щодо дозволених обсягів викидів законодавству - викиди забруднюючих речовин відповідають вимогам законодавства.

Адреса Тернопільської обласної військової (державної) адміністрації, до якої можна надіслати зауваження та пропозиції громадськості щодо дозволу на викиди: 46021, Тернопільська обл., м. Тернопіль, вул. Грушевського, буд. 8., тел. (0352) 25-95-93, електронна адреса: eco_ter@eco.te.gov.ua

Строки подання зауважень та пропозицій - протягом 30 календарних днів з дати опублікування інформації в газеті.

Справи приватні

ПРОДАЮ С/Г ТЕХНІКА БУДМАТЕРІАЛИ

П. тракторни: обприскувачі 300; 400; 600 л; картоплесаджалку; картоплекопачку; сівалку; розкидач міндобри; роторну косарку; грабарку; КЗН; культиватор міжрядний; плуги дво- і трикорпусні; капустяну саджалку; фрезу; дискову борону. Кінні: сівалку; косарку; копачку; плуг; грабарку; віялку. Тел.: (067) 288-71-29, (068) 032-53-61.

ШУКАЄТЕ КВАРТИРУ? БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ МОЛОДО.com.ua 050 20 47 663 В. Лучаківського, 6

Наркотики на дорозі не валяються...

Наркотики знайшли у будинку жителя Вишнівецької громади. Відомо, що чоловік вдома зберігав наркотичну речовину рослинного походження. За інформацією правоохоронців, експертиза встановила, що чоловік зберігав коноплю.

"Правоохоронці отримали інформацію про те, що житель місцевої громади може зберігати наркотичні речовини. Під час санкціонованого обшуку у 41-річного фігуранта було вилучено речовину рослинного походження. Чоловік стверджував, що це чай, проте експертиза довела, що на зберіганні була конопля", - зазначили у поліції Тернопільської області.

Вирішується питання про оголошення підозри. Розпочато кримінальне провадження за ч. 2 ст. 309 Кримінального кодексу України.

astramia.com.ua Медичний центр Лікування алкоголізму та куріння Психіатрія, неврологія, рефлексотерапія Народна та нетрадиційна медицина (0352) 51-50-00 м.Тернопіль, вул. Малишка, 2

ЗДАЮ П. кімнату в гуртожитку в Тернополі біля озера на вул.Новий світ,38. Поруч є школа, дитсадок, церква, у доброму житловому стані. Тел. (068) 732-35-12, з 8 до 22 год.

СЛУЖБА ЗНАЙОМСТВ П. відгукність інтелігентна, миловидна жіночка до 55 років для створення сім'ї. Мій телефон (096) 359-14-12.

ВВАЖАТИ НЕДІЙСИМИ П. загублену залікову книжку, видана в 2022 році ВСП "ТФК ТНТУ" імені Івана Пулюя на ім'я В'юник Олег Олександрович, вважати недейсною. П. загублене посвідчення з багатодітної сім'ї, видане Козівським РДА на ім'я Дорош Денис Вікторович, дієсне до 2027 р., вважати недейсним.

На дозвіллі

Сканворд з відповідями на сканворд. Включає слова: Взуття, Капітан «Наутилуса», Значок на форменому кашкеті, Стиль популярної музики, Ведичний бог вогню, Друкарська машина, Скриплені ключі, Країна в країні, Оболонка гусениці шовкопряду, Місто в Грузії, Річка в Африці, Острів Індонезії, Дво-складова стопа, Гнів короля, Хижий птах, Скандальна витівка, Китайська кропива, Вимерлий птах, Хабар у Персії, Датський фізик, Приміщення для танців, Чашка без ручки, Водома атола, Сумчастий ведмідь, Молдавський танець, Гідролокатор, Імператор, що спалив Рим, Німфа, покрана Герою за балакучість, Матерія з лубу, Частка у збуті продукції, Штраф, Розмова між кількома особами, Покриття, по якому ходять, Тропічна рослина, Дитяча зарозанна хвороба, Сантим, Персонаж, Дружні мусулмани, Гімаляський козел, Нація, Боїнг, Фірма побутової техніки, Вітрильне судно, Хвороба коней, Друг Герди, Сантим, Чорна тополя, Північний водоплавний птах, Частка акціонерного товариства, Південноамериканський степ.

Поділюся корисною інформацією з тими, хто колись працював у Великобританії і має National Insurance number.

Тел.: (099) 871-78-05, (097) 195-43-12.

Реклама у газеті «Свобода».

Телефон: 0 (68) 932-29-05

Різдвяна майстерня ідей та подарунків

10 грудня в обласному літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького в Кременці відкрили передріздвяну виставку-ярмарку авторського декору.

У атмосфері святкового очікування дива, у залі, оповитому ароматами імбирних пряників, кориці та мандаринів, зібralися кременецькі митці та поціновувачі творчості. У ході невимушеної бесіди вони ділилися секретами своєї майстерності, обміювалися думками та враженнями, розповідали про джерела свого натхнення.

У дискусії брали участь очільниці художніх гуртів Тетяна Балбус та Олена Локатир, Юлія Янчук (творча майстеря "Викрутаси"), самобутні мисткині - Людмила Блищак, Ольга Зозуля, Анна Шегера, Лідія Лапка та поціновувачі прекрасного, кременчани, зокрема - Олена Шав-

ловська, заступник директора з питань гуманітарної освіти та виховання медичного фахового коледжу ім. Арсена Річинського Галина Голуб. Також свою продукцію - запашні трав'яні чаї, що у зимовий час так доречно зігрівають та вітамінізують організм, представили працівники Кременецького ботанічного саду, а Юлія Бондючна звернулася до присутніх з поетичним словом.

"Ми вдячні, що 17 мисткинь Кременеччини відгукнулися на наше запрошення, об'єдналися у добрій справі та представили свої виробы. Кожен виріб створений із великою любов'ю, несе в собі краплинку душі митця. Запрошуємо відвідати нашу ярмарку. Тут ви придбаєте неповторну авторську річ, а кожна покупка - донат для наших воїнів, які тримають небо над Україною", - зазначили працівники музею Юліуша Словацького. Виставка триватиме до січня 2026 року.

У Польщі відбулися міжнародні змагання з танців. Україну представляли школярі Тернопільської ЗОШ №28.

Наші талановиті танцівниці з гідністю представили Україну та вибороли призові місця на International Polish Championship. Є як індивідуальні досягнення - перемогу отримали Клименко Каміла, Драган Вероніка, Найчук Вероніка, Думанська Сніжана та Найчук Вероніка, так і командне - наша команда юних танцівниць виборола 1 місце. До складу команди увійшли: Якимчук Вікторія, Брик Соломія, Бойківська Вероніка, Шлапак Дарія, Кивух Злата, Белоущенко Ярослав, Воронюк Мирослав, Вівчарик Анастасія, Оберванюк Марта. Пишаємося кожним із них.

Подяка

Від широкого серця хочу висловити глибоку вдячність усьому колективу відділу анестезіології й інтенсивної терапії КНП ТМР "Теребовлянська міська лікарня" за професійне, чуйне та людяне ставлення до мене під час лікування. Ваші золоті руки, добре серце і турбота допомогли мені пройти нелегий шлях до одужання.

Окрема подяка директору КНП ТМР "Теребовлянська міська лікарня" - М. С. Никеру, медичному директору Б. Л. Куліковському, завідувач ВАІТ А.А. Мінчуку за злагожену роботу, уважність і високий професіоналізм, які вселили в мене впевненість у найскладніший момент. Шановний колектив відділення реанімації! Хочу висловити найщирішу подяку за вашу нелегку, але надзвичайно важливу працю. Кожен з вас дарував мені віру, спокій та надію. Ваша увага, професіоналізм та людська теплота допомогли мені одужати. Нехай Господь оберігає вас, а ваша доброта повертається сторицею.

Щиро вдячний старшій медсестрі - Л. Б. Новак, черговим медичним сестрам М. О. Гутман, Г. П. Валевській, О.С. Марчин, І.О. Гліва, С.О. Сорокопуд, С.С. Лемішці, Н.Д. Голяк, О.П. Рудюк, З.В. Жульківській, С.І. Посмітюх, Н.В. Марцевській - за вашу акуратність, терпіння та доброзичливість, за щоденну турботу, підтримку та добре слово, яке завжди надихає на боротьбу з хворобою.

Низький уклін молодшим медсестрам: Н.С. Паланюк, О.О. Возняк, М.М. Хмелишин, Л.Б. Боднар - за чистоту, допомогу в дрібницях і людську теплоту, яким ви щедро ділитеся щодня.

Ваша праця - не просто робота, а справжнє покликання. Дякую кожному з вас за небайдужість, доброту і за те, що ви повертаєте людям віру в себе та в життя. Бажаю вам міцного здоров'я, сили, благополуччя і вдячних пацієнтів!

З глибокою повагою та вдячністю -
Степан Григорович Сеньків.

Про його історію та як зробити дідуха власноруч, знає тернопільчанин, коріння якої з села Соснів, що на Теребовлянщині, Надія Содомора.

Як розповіла жінка, раніше дідухи виготовляла її мама Марія разом зі своєю рідною сестрою Ольгою, у них жінка і навчилася цьому народному мистецтву.

Коли мами не стало, пані Надія взялася за справу разом з тіткою, своєю хресною Ольгою Яківною Перегінець. Виготовляють дідухи жінки у Соснові.

Усе необхідне для них заготовляють ще влітку та восени. Зокрема льон, жито, пшеницю, овес, для прикрашування - польові квіти, деревій, сухоцвіти.

Запитую, чи це хтось у їхньому селі робить дідухи. Жінка каже, що за дідуха може послужити і звичайний сніп з зернових. Але декоративні дідухи у Соснові роблять лише вони та її троюрідна сестра Оксана Чикінда. А найцініше любиться виготовити бабусі Надії її семирічна онучка Злата. Може, колись і вона перейме цей досвід.

Дідух до хати, біда з хати...

Запитую, які саме дідухи виготовляють. Каже, що особисто вони презентують чотири види. Зокрема, "тиждень" - з залучення семи пучків, "дев'ятниця" - дев'ять, "12 апостолів" - дванадцять, "віра, надія, любов" - трьох.

У їхньому селі господар вносить у хату дідуха на Святвечір - 24 груд-

ня, а знімає на Степана - 27 грудня. Що люди роблять з дідухом після цього? Пані Надія розповідає, що дехто спалює, а дехто залишає на наступний рік. Цікаво, скільки років можна використовувати.

- Як кому виходиться, - каже жінка, - обмежень нема. Але краще щороку подбати про нового дідуха, аби позитивна енергетика з ним входила до хати щорічно.

Звідки походить цей символ, що він означає? Слово "дідух" буквально означає "дух діда". Цей обряд має давнє коріння, коли українці вважали, що духи предків живуть у врожаї та оберігають добробут.

Як відомо, з поширенням християнства він став невіддільною частиною різдвяних традицій. Його вважають символом Ісуса Христа як "життєдайного хліба".

Традиційно дідух розташовували на почесному місці у хаті, найчастіше біля ікон. У Святвечір господар дома вносив його до будинку, промовляючи: "Дідух до хати,

біда з хати", і ставив на покуті. Для його створення використовували необмолочені колоски з першого снопа жита, пшениці чи вівса. Прикрашали сухими квітами, ягодами калини, різнобарвними стрічками. Існувало повір'я: чим багатше виглядав дідух, тим більше урожаю буде наступного року. Інколи після свят його спалювали, щоб відпустити душі покійних пращурів у небо та оберігати родину від злих сил. Інколи обмолочували, зерно віддавали курям, худобі, а солому спалювали. Це була важлива духовна робота, адже дідух - це символ роду.

- Коли вирішите самостійно збирати сніпок - то думайте про прабабусю, прадіда, - каже Надія Содомора. - А також бажайте у думках щастя та здоров'я своїм рідним і близьким. А майстрині мають свої секрети, виплітаючи дідуха для інших. Але поверте - у нього вони закладають тільки молитву про добро та здоров'я на наступний рік.

Галина ВАНДЗЕЛЯ

Створила музей старовинних речей

Жителька села Молотків Лановецької громади Ольга Бочина власноруч створила музей-світлицю старовинних речей української культури та побуту. Розмістила його в приміщенні старостату.

Жінка розповіла Суспільному, що облаштувати музей вдалося за місяць. Ходила по людях, питала, що є старовинне? Вдалося зібрати більше речей, ніж очікувала.

"Думала розмістити їх на одній стіні. Бачу, в мене вже багато всього є: машинка швейна, софа, лавки, скриня, рушники".

Деякі експонати жінка знаходила в покинутих будинках.

"Питала, кому та хата належить, хто за нею нагледає, чи можна щось взяти? Я почищу, помию чи виперу. Роблю світлицю, щоб була пам'ятка для дітей. Щоб могли прийти, подивитися. От моя прабабця в такій одязі ходила, хліб мисила в діжі, потім пекла, а не пішла в магазин та й купила. Такого тоді не було, - розпові-

ла Ольга Бочина. - Діти прийшли у світлицю і питають: "А що це? Чи на ньому можна грати?" Я кажу: "Ні, на ньому не грають, це рубець. Оце полотно, сорочки полотняні потрібно було вибити рубцем. Прасували теж рубцем".

Ольга Бочина планує розширювати свій музей: "Планую ще зробити одну кімнату. Але це вже буде, напевно, наступного року".

Наша землячка викладає англійську у прямому ефірі

У "Сніданку з 1+1" уроки англійської тепер проводить чортків'янка Яна Козаченко.

Яна Козаченко - сертифікована мовна тренерка Кембриджського університету, спікерка, підприємиця, авторка навчальних матеріалів та радниця міського голови Чорткова.

"Щопонеділка та четверга о 7:20 годині маєте нагоду покращити свій рівень знань англійської", - зазначають у Чортківській міській раді.

Яна також опублікувала звернення на своїй сторінці, де поділилася мотивацією та багаторічною мрією: "Завжди пишалася тим, що я з Чорткова. Завжди кажу молоді, що не має значення, звідки ви, якщо маєте мрію і якщо маєте, що сказати... Я 20 років мріяла навчити 1 мільйон українців краще розмовляти англійською..."

Вишивка - це особливий код нації

У травні 2026 року Всесвітній день вишиванки відзначатимуть двадцятьте. У Бережанах готуються до ювілейного відзначення свята.

До 20-річчя розпочали роботу над спільною соркою, яку створюють одразу кілька майстринь. Полотно має значні розміри - воно розкладене на кілька столів, а орнамент займає велику центральну частину виробу.

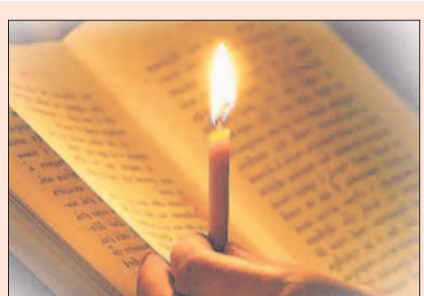
На опублікованих у соцімережах фото видно, як жінки одночасно працюють над узором: оглядають нитки, узгоджують елементи та вишивають традиційний червоно-чорний мотив. Візерунок складається з кількох і геометричних форм, характерних для цього краю.

"Вишивка - це особливий код нації... У кожному стібку відкладається надія та впевненість у майбутньому", - йдеться у дописі волонтерки та громадської діячки Оксани Муравльової.

Сорочка, над якою працюють містянки, має прикрасити центральну площу під час святкування. Нитки для роботи надала Мирослава Кленик.

Паралельно громада обговорює супровідні заходи до ювілею: лекції у школах, дослідження місцевих орнаментів, конкурси малюнків, презентації та створення відеоісторій про родинні вишиванки. Також розглядають можливість проведення ходи у вишиванках.

До роботи запрошують усіх охочих - зустрічі для вишивання та обговорення ідей відбуваються у будинку культури.

Доброго дня, дорога редакціє, і вам, шановні народні цілителі. Мене звети Марина, живу у Тернополі. Написати вам мене змусила безперервна смуга невдач, що останніми роками мене просто переслідує. А колись було так добре!

Народилася я в заможній сім'ї. Батьки були відомими у Тернополі лікарями. Та й вродою природа не обділила. Тож у школі вважалася найкрасивішою. Хлопці залицялися, дівчата напрушувалися у подруги. Гордині мої не було меж. Бабуся, Царство їй Небесне, завжди повторювала: "Мариню, не дері так носла, бо у будь-який момент все може перевернутися з ніг на голову". Я сміялася, не розуміла, що в моєму житті може трапитися такого жахливого.

Якось до мене на день народження подруга Іра привела свого нареченого, мовляв, на огля-

Розплата за гонор і розбиті серця

дини. Мені той Михась дуже сподобався. Я до нього і так, і сяк, а він все дивився закоханими очима на Ірку, а на мене й не глянув. Мене це так обурило, що я заприсяглася сама собі: що б там не було, а він буде мій.

Не буду описувати, що я вигадала, щоб роз'єднати їх, бо самій соромно. Але невдовзі він був у моїх обіймах. Через півроку ми з ним стояли на весільному рушнику. Батьки раділи, бо Михась був з хорошої сім'ї. Я тишилася, бо знайшла гідного чоловіка, ще й носила під серцем дитину, однак на той час нікому не зізнавалася.

Коли ми сиділи за столом і гості кричали "Гірко", на порозі ресторани з'явилася Ірка. Вагітна Ірка... Вона підійшла до нас і тихо мовила: "Сльози покинутої вагітної жінки ніколи не падають на землю, пам'ятай це, Марино". Був скандал, плач мами, крики батька. Тоді я втекла з-за столу...

З тих пір все пішло не так. Дитинку я народила хвору. Михась почав пити, а тоді й узагалі покинув нас. З батьками стосунки не ладаються. Усі в один момент від

Магічне віконце

мене відвернулися. Я розумію, що сама заслужила на це ставлення. Однак у чому вина моя дитина? Як я маю жити далі, коли щоразу з мною трапляється якась біда? Народні цілителі, допоможіть!

Марина, м.Тернопіль"

- Шановна Марино, дякуємо вам за такого широкого листа. Розуміємо, що зараз ви розкаюєтесь, жалкуєте за скоєне. Однак життя не повернути...

Найперше вам необхідно піти в церкву. Ми це радимо усім, хто до нас звертається. Якщо ви хочете, щоб ваше життя налагодилось, вам необхідно поговорити з Богом, покаятися, висповідатися. Знайдіть вашу подругу Ірину. Дізнайтеся, як у неї скла-

лося життя. На колінах вимоліть прощення. З Божою ласкою все налагодиться.

Однак я радилася вам ще звернутися до знайомих людей. Бо на вас чи вашому роду справді можуть бути прокльони, погана карма. Це може трапитися з різних причин: найперше через те зло, яке ви заподіяли подрузі, а можливо, хтось вам позавдирив і поробив, щоб від вас відвернулися рідні, гроші, врода тощо. Не зволікайте!

Дорогі читачі "Свободи", історія бідолашної Марини - яскравий приклад того, що в чужу сім'ю, чужі стосунки ніхто не має права втручатися, інакше запалити за це дуже дорогий ціну!

РЕКЛАМА

P.S. Дорогі читачі "Свободи", якщо у вас є запитання, чи ви потребуєте поради або допомоги, пишіть до нас, і ми звертатимемося із вашими листами до бережанських цілителів, а відповіді публікуватимемо у газеті. Якщо ж ви особисто хочете поспілкуватися з Любою Іванівною чи Андрієм Завадівськими, телефонуйте: (097)554-63-18, (098)030-07-25.